

ლუარა სორდია

სულიერების მსახური

გულნაზ ხარაიშვილის „ღარღის
პირამიდების“ მთავარი კრიტიკიკუმი

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2023

რედაქტორი **ლამარა გერგედავა**
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

© ტ. სორდია, 2023

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2023

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიაშვილის №4, ☎: 5(99) 17 22 30; 5(99) 33 52 02

E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-33-620-1

რედაქტორისგან

ვინც კარგად ემსახურება სამშობლო ქვეყანას,
იგი უდიდგვაროდაც დიდია
ილია ჭავჭავაძე

*„არაფერი არ არის იმაზე უფრო ძვირფასი და მშვენიერი,
ვიდრე ის, რომ ადამიანებისთვის მოგქონდეს ბედნიერება
ბეთპოვენი*

მუსიკა შუამავალიაო გონების სამყაროსა და გრძნობათა სამყაროს შორის.წერდა გენიალური მუსიკოსი.

ლიტერატურულ გზებზე მოგზაური მეცნიერის ყოველი ფრაზაც ასევე გახლავთ შუამავალი პოეტებსა და მკითხველთა შორის.

პოეტი ბერწერის, გრძნობებისა და განწყობა-განცდების მეშვეობით მიგვაპყრობინებს მზერას მარადიული იდეალებისკენ.

მეცნიერი სამყაროსა და მისი უმშვენიერესი სამკაულის, ადამიანის, შეცნობაში გვებმარება.

ორივე ჭეშმარიტებას ეძებს.

ასე იყო ოდითგანვე. კაცობრიობის ისტორიაში მრავალმა შფო-თიანმა ეპოქამ ჩაიქროლა თავისი ნათელი და ბნელი წერტილებით. დღესაც, თითქოს, არაფერი შეცვლილა. ჩვენს ყოველდღიურობაში, კარგიცა და ცუდიც ჩვეულებრივ მონაცვლეობს, სულით ძლიერ ადამიანებს შეუძლიათ იმედის თვალთ უმზირონ მომავალს მაშინაც კი, როდესაც დაბრკოლებათა წყება მეტისმეტი და აუტანელი ჩანს. ბედნიერება სწორედ ისაა, რომ მათ შეუძლიათ იმ უმთავრესი ღირებულებებისა და ფასეულობების შემჩნევა, ეროვნულ სხეულში რომ მკვიდრობს სამარადუამოდ. შეუძლიათ დააფასონ უფალი, მოყვასი, ქვეყანა, იბრძოლონ. რათა უკეთესობისკენ შეცვალონ სამყარო.

ცნობილი ქართველი მეცნიერი, ლუარა სორდია, თავისი მოღვაწეობით ქართული ლიტერატურის, მეცნიერებისა და პოეზიის არაერთ სულიერ საგანძურს შეეხო. ეცნობი საკითხებს მისი წიგნებიდან და ხვდები, ლირიკული თუ პროზაული ნაწარმოებების გაანალიზების გარდა, მის მიზანს მკითხველისათვის ბედნიერების მინიჭება წარმოადგენს. მის ყოვლისმხედველ თვალს შეუძლია გამოარჩიოს მოციმციმე ნათელი ყველაფერში, საუკეთესო

თვისებები ადამიანებში... ცნობილი ქართველი მწერლის, ნოდარ დუმბაძის თქმით: ადამიანი ტაძრის კედელზე მოხატული ფრესკა არ არის, რომ ერთ განზომილებაში უმზირო, ან მოშალო... მას ირგვლივ უნდა შემოუარო და იმ მხრიდან უმზირო, საიდანაც ლამაზია.

მკითხველი ამ საოცარი მეცნიერის გენიალური აზრების, პარალელებისა და ინფორმაციების ტყვეობაში ექცევა, რადგან ის სულიერ საზრდოს გვანავდის, უშურველად გვასწავლის, გვამახსოვრებინებს, გვახსენებს... ეს საინტერესოა და ყოველივე ჰგავს პირქუში ყოველდღიურობიდან მოწყვეტასა და ადამიანთა, მკითხველთა უნებლიე გადასახლებას იმედის სამფლობელოში.

წინამდებარე წიგნი პოეტ გულნაზ ხარაიშვილის პოეტური სამყაროსკენ მიგვიძღვის.

ლუარას სორდიას თვალთახედვის არეშია მოქცეული ის, რომ: „მეფისტოფელის, ეშმაკის სათარეშოდ ქცეულ დროში ისევ ციმციმებს იმედის სხივი“, „პოეტი ცდილობს ეროვნული გენის, ძირების, ფესვების, ეროვნული ტრადიციის-მამული, ენა, საწმენოება ერთგულება ჩააგონოს თაობებს.“

ქალბატონი ლუარას ნაშრომში, რომელიც, გულნაზ ხარაიშვილის კრებულიდან /„დარდის პირამიდები“/ მიღებული შთაბეჭდილებების მიხედვითაა შექმნილი, ძირითადად ნაჩვენებია, რომ პოეტის ნაწარმოებთა უმრავლესობა უფლის, ზეცის, წმინდანების საგალობელია. მეცნიერი მკითხველს ესაუბრება შემოქმედის მიერ მხატვრული სახეებით წარმოჩენილი აპოკალიპსური მხეცების ნაშიერებზე, ჯვარზე, ცხოვრებისეულ თოვლიან გზებსა და სიცოცხლეზე, ბიბლიურ წინასწარმეტყველებზე...

ბედნიერია მკითხველი, ვისთვისაც იღწვიან, ბედნიერია პოეტი, ვის შემოქმედებაშიც ნათელს ხედავენ და მასზე მსჯელობენ, ბედნიერია მეცნიერი, რომელიც ცხოვრებას სულიერების, ჭეშმარიტების ძიებას უძღვნის...

და, მართლაც, როგორც გენიალურმა გერმანელმა მუსიკოსმა თქვა: „არაფერი არ არის იმაზე უფრო ძვირფასი და მშვენიერი, ვიდრე ის, რომ ადამიანებისთვის მოგქონდეს ბედნიერება“

„მიაყურადეთ, გაიგონეთ სულის გალობა“

ოცდამეერთე საუკუნემ მემკვიდრეობით მიიღო გაფეტიშებული ინტერნაციონალიზმის, კოსმოპოლიტიზმის, გლობალიზაციის, შხამით გაჯერებული მასონობის მომაკვდინებელი ბაცილები, რომელმაც მსოფლიოს მხსნელის მანტია მოირგო, გაუგონარი კატაკლიზმების რეჟისორად იქცა და არამხოლოდ მცირე ერებს უქადის გადაშენებას, კოსმიურ ტრაგედიებს უდებს სათავეს. სამწუხაროდ, მას მრავალი მიმდევარი გამოუჩნდა და ტრადიციული ღირებულებების რღვევამ ისტორიაში, ფილოსოფიაში, რელიგიაში, ლიტერატურაში გაუგონარ მასშტაბებს მიაღწია.

ოსტატურად შენიღბულმა კეთილდღეობის ილუზიამ მოწამლა მილიონები და მოსყიდულთა არმია გადაგვარებით ემუქრება მამაპაპეულ, ჰუმანურ იდეალებს. სასაცი-

ლოდ იქცა ეროვნულობაზე, მშობლიურ გენზე დაფუძნებული ორიენტირები და არსებობს საშიშროება, რომ „გადაშენებით დასრულდება გადაგვარება“, როგორც ბრძანებდა სულკურთხეული მერაბ კოსტავა.

ასეთ კრიტიკულ დროს გადამრჩენის მისიას ყოველთვის რელიგია, მხატვრული სიტყვა იღებდა ხოლმე თავის თავზე და სიახლის პაროლით მოვლინებული მოძღვრების ბოროტეულ ძალას ყოველთვის მარადიული ფასეულობების ფარს აგებებდა.

საბედნიეროდ, ისევ გვყვანან ქრისტეს მებაღეები, „ქვეყნად მოსული უფლის ბალის მოსაშენებლად“, რომლებიც ეროვნულ წისქვილებს ისევ მხნედ დარაჯობენ არსობის პურის საფქვადად, ხოლო მშობლიური ვაზის მტევნებიდან არა წყალგარეულ ღვინოს, არამედ ნამდვილ ზედაშეს, „სიბრძნის ღვინოს“ წურავენ.

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზიაში შესასვლელ კარს ძალიან გარკვევით აწერია: „მამული, ენა, სარწმუნოება“.

პოეტი ქალის მხატვრულ სიტყვას ცხრა პოეტური და ერთი პროზაული კრებულებით გავეცანი.

მისი წიგნებიდან გეცნაურებათ ქართული სული, ქართული მორალი, ეროვნული მაღალზნეობრივი ადათ-ტრადიციები, ხოლო სამყარო დანახულია საკუთარი კერიიდან, ანუ მაკროკოსმოსი განჭვრეტილია მიკროკოსმოსის საშუალებით.

მეფისტოფელის მომძლავრების, ავსულების თარემის ჟამს პოეტი ცდილობს ეროვნული გენის, ძირების, ფესვების, ეროვნული ტრადის – მამული, ენა, სარწმუნოე-

ბა – ერთგულება ჩააგონოს თაობებს და ეს ჩამორჩენილობა კი არა, წინსვლის ურთულესი გზების გაკვლევაა, ვინაიდან, როგორც დიდი ილია ჭავჭავაძე იმონებდა ლაიბნიცის სიტყვებს, „ანმყო, შობილი წარსულისაგან, არის მშობელი მომავალისა“.

მეფისტოფელის, ეშმაკის სათარეშოდ ქცეულ დროში ისევ ციმციმებს იმედის სხივი, ისევ გადმოდის ზეცის მადლი და სასწაულებით გვაფხიზლებს არსთაგამრიგე.

აპოკალიფსური განკითხვის, ახალი წარღვნის შიშით ძრწის საუკუნე, ცხადია, ანტიქრისტესთვის მზადდება ტახტი, მაგრამ „მადლის ტახტზე“ დაბრძანებულის ნებით განადგურდებიან ბოროტეულნი, ხოლო უცოდველნი, რწმენისთვის სისხლის გამღებნი მარადისობაში დამკვიდრდებიან, „ახალ ცას და ახალ ქვეყანას“ იხილავენ, გვარწმუნებენ სულიწმინდის მადლით გაბრძნობილი ღვთისმეტყველნი.

„ცათა მაღალთა მადლით“ იქმნებოდა მხატვრული შედეგები, იგებოდა ტაძრები, ხუროთმოძღვრული ძეგლები, მტკიცდებოდა რწმენა, ვლინდებოდა გამირული სული და წინ ისწრაფოდა ადამის მოდგმა.

უზენაესი – ზეციური „მწყემსი კეთილი“ არასოდეს ტოვებს თავის სახედ და ხატად შექმნილს ნუგეშის გარეშე, მადლით და სასწაულებით აცისკროვნებს რჩეულთა სულებს.

„მადლით და ჭეშმარიტებით“ მკვიდრდება კაცთა შორის ღვთის სიტყვა – ქრისტე.

სულიწმინდის ქნარად ნოდებული პავლე მოციქული გვაუწყებს: „ღვთის მადლი ყველა ადამიანის მხსნელია“ (პავლე მოციქული ტიტეს, 3,11).

„მწიგნობარი ფალავანი“ (იოანე დამასკელი) – სულიწმინდა არის ნიჭთა გამნაწილებელი, სიბრძნის სიტყვის, ცოდნის სიტყვის მომმადლებელი (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12, 4-10).

ღვთის მადლი მარადიულად ცხადდება, რომ გაძლიერდეს რწმენა, სასიკეთოდ წარიმართოს, სასწაულით გაასკეცდეს ადამიანის ძალისხმევა, რადგან „ღმერთი სასწაულის მოქმედი“ (ფს. 76,15).

ბიბლია, რელიგია, ლიტურატიურის ისტორია სავსეა ღვთის სასწაულებით.

გრიგოლ ხანძთელს, როგორც წმინდა სულის მოძღვარს, მკერდზე ჯვრის სახით უელავდა განმანათლებელი ცეცხლი, „ნათლის სვეტი“ (ღმერთი) ეცხადებოდა.

ვაჟა-ფშაველას „ოცნებაში“ პოეტის სატრფოს – სულიწმინდას ახრჩობდნენ, მაგრამ სამჯერ განყდა თოკი და იგი გადაარჩა.

ფშაველი გენიოსის პოემა „უიღბლო იღბლიანში“ საბრალოს სამარის მადლი იცავდა ცხოველ-მცენარეს, მის საფლავს სასწაულმოქმედი ძალა ჰქონდა, ცოდვილი ძმების სამარე კი ჭაობად იყო გადაქცეული.

გოდერძი ჩოხელის „მგელში“ ზნეკეთილი თანდილა ყვავილების თაიგულს დაემსგავსა, რომელიც გამაბრუებელ სურნელს გამოსცემდა, თევდორე ყვავილით აფრთხობდა მგლებს (ყვავილი ღმერთის სიმბოლოა), ამაღ-

ლება დღეს ეკლესიის ეზოს სურნელოვანი ყვავილები დაეფინა, დონატა ცაში ამალღდა, ლუკას სიზმრისეულ ხილვაში ღმერთი თეთრი მოხუცის სახით გამოეცხადა და ყვავილის პოვნა დაავალა.

გულნაზ ხარაიშვილის პოეტობა თვით ღმერთისაგან არის ნაკურთხი, იგი ხელდასხმულია უზენაესისგან, მასზე მართლაც არის გადმოსული ღვთის მადლი.

ნერილში „მამა გაბრიელის საფლავიდან გამოყოლილი სასწაული“ – პოეტი თვით გვამცნობს ამ სულისშემძვრელი მოვლენის შესახებ. სამაგალითო დედა, გულმხურვალე მამულიშვილი, უანგარობით, კეთილშობილებით, რელიგიურობით გამორჩეული ქალბატონი 2003 წელს, 53 წლის ასაკში, ამალღება დღეს მცხეთაში ჩავიდა მამა გაბრიელის საფლავის მოლოცვის მიზნით. წმინდანის საფლავის ზეთის ცხების შემდეგ სულში ზებუნებრივი ნათელი ჩაელვარა, უხილავის ხელდასხმა, სულის გასხივოსნება, გონის უჩვეულო გამოღვიძება შეიგრძნო, ახალი თვალთ, ახალი ფერებით იხილა სამყარო, მთელი ქვეყნის გულში ჩახუტება მოუნდა. სული თითქოს უზენაესის ძალით ამღერდა, ჯერაც უხილავ-მოუსმენელის განმცდელი, ახალი სიტყვებით ამეტყველდა და სასწაულით ფრთაშესხმული, მიხვდა, რომ ეს სულიწმინდის საჩუქარი იყო.

სულიწმინდის, შთაგონების მოვლინებას შუა საუკუნეების ესთეტიკაში საღვთო ნიავის, სიოს, ქარის ქროლვასთან აიგივებდნენ.

გალაკტიონის პოეზიაში „ქარის დაბერვა“ გვამცნობს

შთაგონების გამოცხადებას, მისი ლურჯა ცხენები – „ეფემერული და ფერადი ქარებით“ ქრიან (ეფემერა, ვერხვები). ტერენტი გრანელთან შთაგონების პროცესზე ყურადღება მახვილდება „უხილავი ქარის“, „სიჩუმის ქარის“, „იდუმალ მხარეების გრიგალის“ სახეებით.

გულნაზ ხარაიშვილს სულიერი სინმინდის, სიკეთის საზღაურად ევლინება დიდი წყალობა – სულიწმინდის ნიავის სახით: „გულში დაჭრილებს ვამხნევებდი თბილი სიტყვებით, მათ შევუკერე იმედების, რწმენის ფუთები, ახლაც ლექსების, სულიწმინდის ნიავს მივყვები, რადგან სული მაქვს ფაქიზი და ნასათუთები“ (გულში დაჭრილებს ვამხნევებდი), „სულიწმინდის სიო მინვდის ლამაზ ბგერებს“ ამბობს პოეტი და ელოდება „ზეციით დაქროლილ ნიავს“ (ქარი ძველებურად მემტერება).

პოეტი გულისყურით უსმენს სიოს (შდრ. გალაკტიონი – „სიო, სარკმლით მონაწიროლი, ველთა ზღაპარს მეუბნება“), წმინდა სანთლებს უნთებს, როგორც თავისი ტკივილების მოზიარეს, პოეზიის მადლის მომფენს: „ჩემს ეზოში სიო არხევს ლედვის ფოთლებს და საუბრობს იმ ნარსულზე, რაც გადახდა. მოთმინებით ვუნთებ ნიავს წმინდა სანთლებს, რადგან იგი ტკივილის დროს მე თან მახლდა“ (ჩემს ეზოში).

ამიერიდან სულიწმინდის ნიავის მოლოდინით ივსება სული: „ახლაც ლექსების, სულიწმინდის ნიავს მივყვები“, ამბობს პოეტი და ისმენს ზეციურ ხმებს, „ძარღვის ფეთქვას“, „დედამიწის ღერძის ტრიალს“, მრავლისმეტყველი ხილვებით ივსება...

„სულიწმინდით უკვე ვინამლე“, აცხადებს პოეტი.

მართლაც, ღმერთია ყველაზე დიდი მკურნალი: „მე ვარ უფალი, შენი განმკურნებელი (გამოსვლათა, 115,26).

„მკურნალობა უზენაესისგან არის და ნიჭიც მეუფისგან ეძლევა მას“ (სიბრძნე ზირაქისა, 38,2).

პოეტი ქალი წმინდა ნინოს „მადლის კარებთან“ დგას, „მადლის კოშკებს“ აშენებს, სულიწმინდის მადლით ახარებს „სულის ჭადარს“, მისი „გულის კარი სასწაულობს“ (შენ მერცხალი ხარ).

მადლით ბენვის ხიდზე გავლის ძალა ებოძა, ირწმუნა სასწაულები, რომ „ტოტს ჩამოხლეჩილს შეახორცებს ღვთის რწმენის ძალა“ (ილია II), „მე შენი რწმენით ყინულს გავადნობ“ (დღეს). მშობელი მიწის მადლის შემგრძნობი, სიმართლისათვის ღაღადებს: „მადლიანი მიწის შვილნი ვიყოთ ღმერთთან მართლები“ (ქართველს).

იმედით, მადლით ავსებს „ფიქრის ტოლჩას“: „ღიმილით სულში შემირხევ რტოებს, კამკამა ფიქრით ავავსებ ტოლჩას, გულის სიმშვიდეც, იმედო, მადლო“, წერს პოეტი.

მთელი მისი ცხოვრება და შემოქმედება ღვთის მადლით არის გაცისკროვნებული: „ღვთის განგებამ დამიფინა ხალიჩა მადლის, მადლის შუქში ვარ სიღრმით ჩაფლული, სული „მადლის მმოსავი მზის სხივებით გამონაშუქია“, „სიყვარულით და მადლით მოსილია“, „ზეციდან უფლის მადლით ნაშუქია“. მისი პოეზიის ღირიკული პერსონაჟი მადლისთვის ევედრება ღმერთს: „უფალო, შენი მადლი მაპკურე, ჰქმენ ისევ მადლი, ღმერთო, დაგ-

ვლოცე, ღმერთო, მომეც, რომ ვაპურო მშვიერი, შენი მაღლი ნულარ დაიგვიანებს, მაღლი მსურს იყოს ცამდე აწვდილი“... „იმედის მაღლი“, „იმედის ფიფქები“ ათოვს...

„ფიქრის ყვავილიც“ დედა ბუნების მაღლია: „შენს გზას მოვფინე ფიქრის ყვავილი, ეს მომამაღლა დედა ბუნებამ“...

„მაღლს ასე განმარტავენ წმინდა მამები: „მაღლი არის მოხილვა ჩვენი უფლისა მიერ და მისი ერთობა ჩვენთან“ (თეოფანე დაყუდებული, სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, ტ. I. თბ. 1990, გვ. 319).

მაღლი აღიქმება, როგორც ღმერთთან მიახლოება: „უმალესი ფასეულობა, უკანასკნელი მიზანი და ადამიანის ცხოვრების აზრი ქრისტიანისათვის ღმერთთან მიახლოებაა, რასაც რელიგიის ენაზე მაღლი ეწოდება.. მარადიული ფასეულობის თვალსაზრისით, სრულყოფილი მაღლი – ეს არის მხოლოდ ღმერთი და ერთადერთი რეალური ბოროტება – ცოდვა, ღმერთისგან დაშორება“ (ნესტორ ყუბანეიშვილი, „პირველდანყებითი დარიგება საღვთო სჯულის სწავლებაზე, ქუთაისი, 1915, გვ. 138).

მაღლი არის კეთილი საქმის საზღაური, მაღლი მორწმუნეზე გადმოდის „ქრისტე იესოს მიერ საქმეთათვის კეთილთა“ (პავლე მოციქული, ეფესელთა მიმართ, 2, 10).

გადარჩენის საწინდარია „მაღლი, რწმენა“ (პავლე მოციქული, ეფესელთა მიმართ, 2,8).

„სული ვარ უკვე ცაში აჭრილი“

ოცნების ფრთებით ცაში ფრენა ღვთის მადლია.

ფრენენ წმინდანები, რომელთაც ცოდვა არ ამძიმებთ, რომელთაც დაამარცხეს თავიანთ თავში ხრწნადი და წარმავალი. ისინი ხედავენ სულს, აჩრდილს, უსაზღვროებას, წვდებიან უსხეულო არსებობის საიდუმლოებას.

„არ მიბობღნია დაბლა ქვემძრომად, მალლა დავფრინავ, როგორც გავაზი“ (ნუგეში მგოსნისა), ამბობდა ვაჟა-ფშაველა.

„ფრთები არ მაქვს, მაგრამ ვფრინავ“, ირწმუნებოდა აკაკი წერეთელი.

„მისტიური ფრთით“ შედიოდა გალაკტიონი „უცხო სიმსუბუქეში“, სილაჟვარდეში. „მემენტო მორის“ ავტორს ფრთები ეზრდებოდა რწმენით, ლოცვით, მარხვით.

ფრთოვანი არიან სულით წმინდა ადამიანები, „სათნოების ფრთა, სულიერი ფრთა, გონიერი ფრთა, სინწინდის ფრთა“ ამადლებთ ცაში დიდი სულიერი ძალის მქონე ნათელღებულთ. მათ ხელწიფებათ გამოყონ ასტრალური ორეული და იფრინონ განუსაზღვრელ დროსა და სივრცეში, რაც საჭიროებს უდიდეს ძალისხმევას, უმაღლესი წესრიგის გამბედაობას, ასტრალური სივრცის სანახაობის წინაშე შიშის დაძლევას, სიმშვიდეს, საკუთარი ძალების რწმენას.

წმინდა, დისციპლინირებულ სულს ლოცვით, ღუმით ეზრდება ფრთები.

„ფრენა ბრწყინვალე სიტყვაა... ფრთები იზრდება ფიქრით, გაფრინდით ფიქრით“, ასეთია ელენე რერიხის მოწოდება.

სულიერ ზეცაში, „ცათა ცაში“ შეღწევა შესაძლებელია სულიერი განვითარებით, სულიერი თვითმფრინავებით, მენტალურ უნართა გაღვიძებით. სულით ზეცაში ქროდნენ რუსთველი, დანტე, ბოდლერი, ბლოკი, ვაჟა, აკაკი, გალაკტიონი, გრანელი.

დიდი ჩინელი ფილოსოფოსი ლაო-ძი ცად, ქარსა და ღრუბლებში მალღებოდა იანის ციური სხივებით შემო-

სილი, არაფრად აგდებდა ხელმწიფის კვერთხს, სიმდიდრეს, გამოჩინებას და განცვიფრებაში მოჰყავდა იმპერატორი.

იმედის, ზეციური მადლის ძალით ფრენს ცაში გულნაზ ხარაიშვილის სული: „იმედის ნაბადს თუ წამოისხამ, ოცნების ფრთებით ცად აფრინდები“, წერს პოეტი და ირწმუნება: „სული ვარ უკვე ცაში აჭრილი, „კიბეს მივადგამ ლექსით ცათამბჯენს“.

ლექსში „ვინატრებდი“ პოეტის სურვილია, სულს ვარდად ეფინოს ცის სილურჯე: „სულზე ვარდად მოგიფენდი ცის ულურჯეს კიდეს“ (ვინატრებდი).

სული და ცა უსაზღვროებაა, პოეტურობის უცილობელი ატრიბუტი: „შენს სულს ვადარებ ცის ლამაზ სივრცეს“ (მეამაყები).

სულს უფლის მადლით ებოძა ფრენის ნიჭი, რათა ზეცაში გაშალოს ფრთები: „მე უფლის ჯილდო გამოვიცანი, ოცნების ფრთებით დავფრინავ ცაში, ლექსებს საჩუქრად იგი მიგზავნის, ბოლოს კი აფრებს ზეცაში გავშლი“ (გამოვიცანი).

ამაღლებული სულით მოიხილავს „გონიერ ცას“, ღმერთების საუფლოს, მზეს, ვარსკვლავებს, მთვარეს.

უფლის მადლი ვლინდება ახალი, ზეციური ხმების გაგონებაში, უხილავის ხილვაში, უიმედობის, სიკვდილის დამარცხებაში: „იალბუზიდან ხმები მესმის რაღაც ახალის... დაღლილი ვიყავ, სულიწმინდით უკვე ვინამლე, ზარის ხმა ისმის და ვიხილე ბალი ედემის... ლოცვამ მიშველა, რადგან ცრემლი ბევრი დავღვარე... სიკვდილი

მოკვალ, მეუფეო, შენი იმედით... მერე ნერგები გავახარე სულის არეში. საკურთხეველთან ჩემი ფეხით, რწმენით მივედი, აღარ დავრჩები არასოდეს სიმნუხარეში“ (მეუფე თადეოზს).

„ხმავ ზეციურო, ისევ ჩემთან ამოზვიადდი“, ილოცება პოეტი.

გულნაზ ხარაიშვილი „გრძნობით დატვირთული გემთან“ დგას, „გრძნობის მათარა“ უპყრია, „გრძნობის ვულკანში“ იფერფლება, „გრძნობის საბანი“, „გრძნობის ნაბადი“ მოუხურავს, „გულის ბუხარი“, „გულის თონე“ აუგიზგიზებია, „გულის სურნელი“ დაჰყოლია მის სიტყვას (შდრ. პავლე მოციქულის „ქრისტეს კეთილსურნელება“), „ფიქრის ვულკანში“ გახვეულა, „ფიქრის ნაბადი მოუხურავს, „ვარდისფერაბენ ფიქრთა ბადენი“, ეთაყვანება „სურნელებიან ფიქრს“, „ფიქრის სერზე“ მიემართება, ფიქრის „ტანჯვის ფუთები“, „იმედების, რწმენის ფუთები“ მოუკიდებია, „გონების მართვა“ ეხერხება, სწამს პოეტური სიტყვის ყოვლისშემძლეობის, რომ „ნიჭით გაატრიალებ ქარბორბალას, სუსხით რომ ყინავს“, „ააცისკროვნებ ცისარტყელას“, „დააპურებ მთელ საქართველოს“, სიტყვის ძალით „ჩაჰკლავ ურჩხულს“...

ცის სამოთხეში მოხვედრილი, სხვადასხვაგვარი სიყვარულის-შემცნობი იტალიელი გენიოსი დანტე ბრძანებდა: „თვალი მივაპყროთ ახლა უკვე სიყვარულს პირველს“.

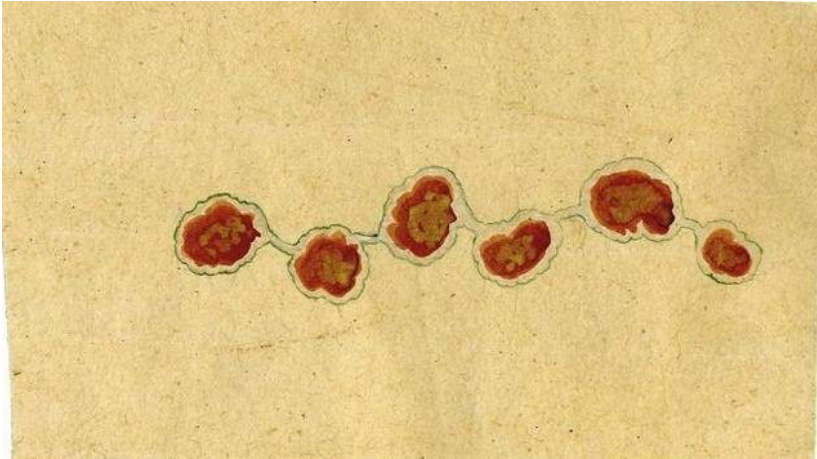
„პირველი სიყვარული“ ღმერთის სახელია (იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადება, თ. 2,4).

გულნაზ ხარაიშვილის უპირველესი სიყვარული ღმერთია და პოეტი „სიყვარულით დღეებს ითვისებს იღბლიანს“, „სიყვარულის დროშა“ აღუმართავს, უგალობს ღმერთს – „ტროფობის მეფეს“, მადლად მოვლენილ სიყვარულს, „ზეცით ნაკურთხი“ სიყვარული აძლიერებს: „სიმაღლიდან ცა მიწვდიდა თავის ხელებს, გადამაკრა სიყვარულის არტახები“ (მოველ).

პოეტის მიზანია სიყვარულის გადარჩენა, „სიყვარულის გამოსხნა“ (იმერეთში).

ზეციური სიყვარული ხალხის, სიკეთის მსახურებისთვის მოუწოდებს: „ძიღშიაც კი ამას ვფიქრობ სიყვარულით, რა ვაკეთო ხალხის გულის გასახარად“ (რა ვაკეთო?).

აქ დიდი ილია ჭავჭავაძის აჩრდილიც წამოიმართება: „კაცად მაშინ ხარ საქები, თუ ეს წესი წესად დარგე: ყოველ დღესა შენს თავს ჰკითხო, – აბა, დღეს მე ვის რა ვარგე? (დამაკვირდი).

„მიაყურადეთ, გაიგონეთ სულის გალობა“

დავით წინასწარმეტყველის მიხედვით, „ახალი გალობის“ უნარი უფლისგან ებოძება ადამიანს: უფალმა „წარმართა ჩემი ნაბიჯები... მისცა ჩემს ბაგეებს ახალი გალობა, განსაღიდეבלად ჩვენი ღმერთისა“ (ფს. 39,3,4).

ლოცვის, ვედრების, გალობის ინტონაციების გათავისება, ინიციაციის უმაღლეს საფეხურზე აღწევა ცოდვებზე ამალმებას, სულისთვის ხორცის განირვას, მსხვერპლის გაღებას, გოლგოთის გავლას მოითხოვს.

იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებაში მხოლოდ სიკეთის მსახურთ, რწმენისთვის სისხლის, მსხვერპლის გამღებთ მოსავთ თეთრი სამოსი და ხელწიფებათ ზეციური საგალობლის შესწავლა.

გულნაზ ხარაიშვილს სწამს, რომ „ურელიგიო კულტურა ფსევდო-კულტურაა“.

პოეტი რწმენით ახარებს „ფიქრის ყვავილს“, „გოლგოთის გზებით“ მწვერვალებისკენ მავალი „ცრემლის ტბაშია“ განბანილი, „სისხლის ცრემლი“ უღვრია, უზენაესის სასწაულებრივი მადლით ძლიერდება, ჯვარი, ჯვარცმაა მისი ხვედრი, რაც აღდგომის საწინდარია: „ლოყას ცრემლით ჯვარი დამეხატა“, „გრძნობის ჯვარზე ვარ გადალანდული“.

გრაალის, საწმისის თემას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ქართული გონის სიდიადის, ჩვენი ისტორიის, კულტურის, მითოლოგიის, საერთოდ, ეროვნული ფენომენის სრულყოფილად გაგებისათვის.

„გრაალი არის სიმბოლო უზენაესი სიბრძნისა, სულიწმინდისა, ღვთისმშობლისა“ (ზვიად გამსახურდია, საქართველოს სულიერი მისია, თბ. 1990, გვ 38).

გრაალის რაინდებში მხოლოდ ქრისტიანული მორალის, მაღალი სულიერების, ზოგადსაკაცობრიო იდეალების მსახურნი მოიაზრებიან, როგორც გრიგოლ რობაქიძის რომანში „მცველნი გრაალისა“, როგორც ზვიად გამსახურდიას, მერაბ კოსტვას პოეზიაში.

გრაალის რაინდები მთელ მსოფლიოში მოგზაურობდნენ და რწმენის, სიკეთის, სამართლიანობის მსახურები იყვნენ.

გრიგოლ რობაქიძემ რომანში „მცველნი გრაალისა“ გრაალის მცველებად თავისი თანამედროვე, მწერლობისა და ხელოვნების წარმომადგენლები, სამშობლოს პატრიოტები გამოიყვანა.

გულნაზ ხარაიშვილი გრაალის რაინდებად მიიჩნევს „კოლხური ფსალმუნების“ ტიტანური ტომეულების ავტორს – ვაჟა ეგრისელს და მსოფლიო მოგზაურს, მსოფლიო სპორტსმენს – ჯუმბერ ლეჟავას. პოეტს თვითონაც „სიკეთის თასი“ უპყრია, „იდუმალების ყანწით“ ხარობს, „სიბრძნის ღვინით“ ავსებს „შვების ფიალას,“ გრაალზე და სანმისზე ლოცულობს, გრაალის რაინდებს ეძებს.

პავლე მოციქული შეაგონებდა თავის თანაამოაზრეებს: „ელაპარაკეთ ერთმანეთს ფსალმუნებით, გალობითა და სულიერი საგალობლებით, უმღერეთ და ეფსალმუნეთ უფალს გულებში“ (პავლე მოციქული, ეფესელთა 5,15).

გულნაზ ხარაიშვილის გალობისა და ლოცვის ენა ქართული ენაა, ერის გადამრჩენი, ხმლით და სიტყვით დასაცავი: „დედა ენავ“, გადამრჩენო ერის, ხმლით და სიტყვით გიცავთ შემართული, ლექსებს ვამბობთ, თუ ქართულად ვმღერით, გალობაა ის შენს ლოცვად თქმული“ (დედა ენის ძეგლთან).

სანმისის მადლს, სანმისის მირონს ნაზიარები სული შეიცნობა პოეტის სტრიქონებში: „სანმისიდან მადლი წვეთავს მისხალ-მისხალ, იფრქვევიან დილის ცვარზე ათინათად... იქ, ზეცაში ვარსკვლავს შუქი აუნთია. ამოდის მზე, სანმისიდან მირონს მისხამს“.

რწმენასთან წილნაყარი სიტყვა გამხდარა სიცოცხლის აზრი: „ლექსი მამშვიდებს, ლექსი მშია, ლექსი მწყურია, სიცოცხლე არის ზეციური ღმერთის წყალობა,

ჩემი ლექსები სიოსავით საამურია, მიაყურადეთ, გაიგონეთ სულის გალობა“ (ლექსი).

კლასიკური მწერლობის პარამეტრებით იზომება პოეტური თვალსაზრისი: „მე მინდა, რომ ჩემი სიტყვა ერს მალამოდ დაეფინოს, ახალგაზრდებს სიბრძნე მისცეს, მტერს საზღვრამდე გაეკიდოს. სიყვარულს კი გზა გაუხსნას, დარდიანი გააცინოს, გულმა გული თუ იპოვა, ერთურთს აღარ დააცილოს“ (მე მინდა).

სულს აყვავებს, „ფიქრის ყვავილებს“ ზრდის რწმენა, სიყვარული და მოწოდებით პოეტისთვის არ არსებობს მხატვრულ სიტყვაზე უფრო ძლიერი გრძნობა: „ქალაქი გახდა მესაიდუმლე, გულში დღეები ამიყვავილდნენ. მასში გაგცვალე, ნუ დამემდურე, ლექსზე ძალიან როგორ მიყვარდე?“ (მუზა).

ჭეშმარიტი სიტყვა უზენაესის გადასახედიდან იზომება, ის უპირველესად, რელიგიურია, სიმართლის მსახური. ღმერთშემოსილ პოეტს „იმედის სანთელი“ უნთია, უშიშრად არქმევს მოვლენებს ადეკვატურ სახელებს: „უნდა დავანთო იმედის სანთელი, უშიშრად უნდა ვთქვა, რაც არის სათქმელი“ (დადგება საშველი).

ლექსი პოეტისთვის „ხან ბაჯალლოა, ხან მზე და მთვარე, ის მტვენებივით სულში ასხია“.

„ოქრო რად მინდა? ოქრო ლექსია“, გულწრფელად ამბობს ლექსის ავტორი, რადგან არასოდეს ერევა ერთმანეთში ეფემერული და მარადიული ღირებულებები.

ამ დროს მახსენდება პოეტების მეფე გალაკტიონის გაუხუნარი სტრიქონები, რომლის მაღლი გაუთავისებია

ნამდვილი სიტყვის მსახურს: „არ მინდა ოქროს პოვნა, რაც მსოფლიოში არი, ჟღერს სამშობლოს ხსოვნად ძვირფასი ოქროს ქნარი“.

ასეთივე გაგებით მიმართავდა „არტიტული ყვავი-ლების“ ჯადოქარი „მილიონებისა და მილიარდების“ ცნებას: „მილიონებში ხელისმრეველი“, „მართლაც ვარ მილიარდერი“.

ლექსია პოეტის პატრონი, შვილი, გულის ბატონი, სიყვარულის ქმნილება“ (გამიჭირდა).

მხატვრული სიტყვის ქმედითი ძალა „ხმლებისა“ და „ფარების“ საშუალებით გამოხატა: „უნებლიედ ლექსი რითმში ჩამოვქარგე, სტრიქონები ხმლებია და ფარებია“ (ავტირდები).

დავით წინასწარმეტყველის „ფსალმუნში“ უფალი არის „ფარი“, „ფარი ხსნისა“ (ფს. 17,3,36).

ახალი აღთქმის მიხედვით, ღმერთს ეწოდება „რწმენის ფარი, ხსნის ჩაჩქანი, სულის მახვილი“ (პავლე მოციქული, ეფესელთა მიმართ, 6,11,14).

„ჩემი ლექსები ჩემი სულია“ – ამბობს პოეტი და გვჯერა, რომ ეს სულიწმინდასთან წილნაყარი წმინდა სულია.

სახისმეტყველების ზოგიერთი საკითხი

გულნაზ ხარაიშვილის გზამკვლევა რწმენა, ბიბლიური სიბრძნე, იგივე, სიმბოლურ-ალეგორიულ სახეებში, ქვეტექსტებში გაცხადებული.

მზით, ცეცხლით, შუქით არის პოეტის სული გაალებული: „მინდა ჩემში შევისახლო მზე, ცეცხლივით მოელვარე, ვცდილობ, შუქი დაგიბრუნო, მზის შუქს გაჩვენ“ (ველარ მამჩნევ), ასეა გამოხატული ღვთისნიერობა, რადგან ბიბლიის მიხედვით მზე, ცეცხლი, შუქი საღვთო სახელებია.

„მზე და ფარია უფალი ღმერთი“, გვამცნობს დავით წინასწარმეტყველი (ფს. 83,13).

„სახე უფლისა, ვითარცა ცეცხლი მოტყინარე“, ნათქვამია ბიბლიაში (გამოსვლათა, 180, 16).

„უფალი ჩემი შუქი არის და ხსნაა ჩემი – ვის შევეუშინდე?“ (ფს. 26,1).

გულნაზ ხარაიშვილი ენიგმური სახეებით გამოხატავს თავის კავშირს უზენაეს ძალებთან: „მზემ გამიშუქა სინორჩე სულის“, „მზემ ღრუბლებიდან გამოანათა, შემომეფეთა თასი სიკეთის“, „მზე პატრონობს თბილად სულის არეს“, „აქ გულს გრძნობები ძლიერ მოშივდა“, მზე კი სხივების ხელებს მიწვდიდა“.

მზის, ცისარტყელის, საღვთო ნათლის, მთვარის შუქის თანმხლებია პოეტი: „მზის ქვაბში დუღს ჩემი სულის სიღრმე“, „ცისარტყელა მომეხვევა ტანზე, ვიცი, ერთ დროს გამიტაცებს ცაში, დავისვენებ მთვარის შუქის მხარზე, ვიცი, ცრემლად დაიღვრებით მაშინ“ (სულის სიღრმე).

ჩვენ დროის ძალზე საინტერესო მოაზროვნე, პოეტი და მწერალი სერგი ლომაძე „მზის წიგნს“ უწოდებს მის ერთ-ერთ რჩეულს, რომლის სახელწოდებაა „მზის მკლავებში“.

სასწაულის იმედით მთვარესთან აღწევაზე ფიქრობს გულნაზ ხარაიშვილი: „... სასწაულებს თუ იღბალი დამპირდება, აი, მაშინ მოვირთხმები მთვარის ფეხთით“ (სიტყვით ვერ ვთქვი).

მთვარე არის შთაგონების წარმართული ღვთაება.

რელიგიურ სიმბოლიკაში მთვარე მოიაზრება ღვთისმშობლის სახელად (ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 124).

ამასთან, წმინდა სულები ზეცაში, მზეზე, მთვარეზე მკვიდრდებიან გარდაცვალების შემდეგ.

მთვარეზე ხედავს გარდაცვლილ მეუღლეს პოეტი (ზღვაში გავცურე), ფიქრებით მთვარისკენ ისწრაფვის: „ღამის ფიქრები მთვარესთან მიმყავს, სხვის ნათელ ვარდებს არ ვეკარები“.

მთვარი ორიენტირია მომავალში გაღწევა, არწივივით ცაში ნავარდი: „აფრებს გავშლი ისევ ცაში, აბა არ-

ნის ისე როგორ დავეწევი?“ („ათინათი წმინდა ნინოს მადლითაა შემოსილი“):

ცისარტყელით მოსილი ასევე ღმერთშემოსილია, რადგან ცისარტყელა საღვთო სახელია (ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, გვ. 12.21).

ორიგინალური სახეებია: „ხუთი მზის სხივი ჩამოვკრიფე ცათა ჭერიდან, მზის სხივების ხელები, მზის მკლავები, მთვარის შუქის მხარი...“

მზით გასხივოსნებული უსამანო სული სიკეთის ღერძზე ტრიალებს, ტიტანურ შემართებას ავლენს, ახალ ნაპირებს, უცხო სამყაროს ეძებს: „სხვაზე არასდროს ცუდი არა ვთქვათ, სიკეთის ღერძი დავატრიალოთ, მოდი, ჩვენს სახელს გრძნობა შევარქვათ, დარდიც ვარდისფრად გავაღიავოთ... გავშალოთ მხრები ... ზღვას შევერკინოთ, გავცდეთ ზენიტს და ნაპირებს მივწვდეთ, უცხო სამყარო მიმოვირბინოთ, დავისვენოთ და მზის მკლავზე მივწვეთ“ (გულს ვესაუბრე).

შემთხვევით როდია შერჩეული მისი პოეტური კრებულების სახელწოდებები: „მზის ათინათი“, „მზის მკლავებში“, „სულის არეში“.

სული საღმრთო სახელია: „ხოლო უფალი სულია და სადაც უფლის სულია, იქ თავისუფლებაა“ (პავლე მოციქული II კარინთელთა, 4,17).

სულით ზეცაში მოგზაური პოეტი ტკივილების თავშესაფარია, რადგან ჯვარცმის, ტკივილის გარეშე არ ხდება განწმენდა, ინიციაციის მაღალ საფეხურამდე მიღწევა: „მიკვირს, ტკივილი რად შევიკედლე, ან ცად რად

აველ, ვით განიმედი“ (რუსთავი). პოეტის ვედრებაში სიცოცხლის ხის, ანუ კვიპაროსის აყვავების სურვილი მჟღავნდება: „ამიყვავილოს, ამიკვირტოს კვლავ კვიპროსი“ (ო, როგორ მინდა).

გულნაზ ხარაიშვილი ცაში მალღდება, სულში ვაზს, კვიპროსს ახარებს, სიკეთის ხეს რგავს, ხოლო ცა, ვაზი, კვიპაროსი საღვთო სახელებია.

ვაზის ტირილი, ცის სიშავე, ღრუბელ-ნისლით გაშავებული მზე ამცნობს, რომ რწმენის გზით არ მიდის ხალხი და წუხს: „ვაზი ტირის... ღრუბელს ხედავს თავანუელს... ეს ლაქაა, თუ ცის კანის შავი ფერი. ვახ, მზის სხივი გადაფარა ნისლმა თქორით“ (სიტყვით ვერ ვთქვი).

ზღვას შევებები, უნდა გავცურო

უსაზღვროების მოხილვის სურვილით ანთებული პოეტი ცხოვრებას მოიაზრებს, როგორც ზღვას.

ზღვის სიმბოლური გააზრების მაგალითები მრავლად არის ბიბლიაში, ღვთისმეტყველებაში, კლასიკური მწერლობაში.

ზღვა ჩვეულებრივი მეტაფორაა ცხოვრების აღსანიშნავად.

„ზღვა მწარენწყლიანი მარილისგან და მშფოთვარე ქარიშხალთაგან, სიმბოლოა ამა სოფლისა“, ხოლო იოანეს სახარების ნეტარი, ავგუსტინესეული განმარტებით, „ამ ზღვაზე გადასასვლელი გემია ძელი, იგივე ჯვარი, ჯვარცმა“ (აღსარება).

ზღვა წმინდა წერილის ენაზე აჯანყებული, მოუსვენარი, ღვთისმოსაობის მტერი ხალხის სიმბოლოც არის (Толковая Библия, комментарии А. П. Лопухина, М. 1991).

ახალ აღთქმაში ნათქვამია, რომ წმინდა მამები ღრუბელში და ზღვაში იყვნენ მონათლული: „... ჩვენი მამები ყველანი ღრუბელქვეშ იყვნენ და ყველამ გაიარა ზღვაში და ყველანი მოინათლნენ მოსეს მიერ ღრუბელში და ზღვაში“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 10, 1, 2).

ზღვა, როგორც ცხოვრების მრავალსახეობის, ისე გენიის სიმბოლოც არის გალაკტიონის პოეზიაში. პოეტების მეფემ „გადაიარა მრისხანე ზღვები“, ანუ ამაღლდა ცოდვებზე.

ზღვის ტალღებში იყვნენ განბანილი ბოდღერი, რემბო, გალაკტიონი.

ზღვასთან შებმის, ზღვის გადალახვის, ზღვის ტალღებზე სიარულის მაგალითებია ქრისტეს სიარული ზღვაზე (იოანეს სახარება 6, 15-20). მოსეს მიერ მენამული ზღვის გადალახვა სასწაულებრივი კვერთხით თავის ხალხთან ერთად (გამოსვლა, 14, 15-30).

ზღვასთან შებმა, ზღვის გადავლა, ზღვის ტალღებზე სიარული, ცოდვებზე ამალღება, სულიერი ნათელღება ბიბლიურ მოსესავით, წინაპარი კლასიკოსებივით დაჰბედება გულნაზ ხარაიშვილს: „ცურვა მასწავლა ლურჯი ზღვის ტალღამ, ზღვას შევებმები, უნდა გავცურო“, (აღარ დამპირდე), ირწმუნება პოეტი და სხვებსაც მოუწოდებს: „ზღვას შევერკინოთ, ნაპირებს მივწვდეთ“ (გულს ვესაუბრე).

პოეტი უდარდელად დასეირნობს „ფიქრის ზღვაში“ (არ ჰგავს სიტყვა), არ უშინდება ბობოქარ ტალღებს: „მე მირჩვენია, ვიცურო ბობოქარ ზღვაზე და არასოდეს გველის ფერით არ მოვიხიბლო“ (გზა მწვერვალისკენ).

ზღვა საყვარელი არსების ორეულია: „ზღვის ეკვატორის სილამაზემ თვალი წამართვა... ეკვატორი კი შენ იყავი, გულზე გიბნევიდი“ (ზღვის ეკვატორი).

ზღვის ფსკერი, ლამი, წუმპე, წურბლების, ცოდვილთა, ეშმაკთა, წყლის ჯოჯოთა საბუდარიც არის.

შემადრწუნებელია ფსკერის ბინადართა ბედი, პოეტი ღმერთს შესთხოვს, გზაარეულს გააგნებინოს სწორი სავალი (ზღვაში ჩავყვინთე და ზღვის ფსკერზე ლამში გიხილე).

აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშეიერები

მითოლოგია, ბიბ-
ლია, უცხოური და
ქართული კლასიკური
მწერლობა განსაკუთ-
რებულ ინტერესს ავ-
ლენდა აპოკალიფსუ-
რი მხეცებისადმი.

ქართულ ლიტერა-
ტურაში აპოკალიფ-
სურ ურჩხულებთან
მამაცური შერკინების
მაგალითები გვიჩვენ-
ეს მიხეილ ჯავახიშ-

ვილმა, კონსტანტინე გამსახურდიამ, გრიგოლ რობაქი-
ძემ, გალაკტიონ ტაბიძემ, ტერენტი გრანელმა, ოთარ
ჭილაძემ, გოდერძი ჩოხელმა, რევაზ მიშველაძემ, ვაჟა
ეგრისელმა.

წმინდა იოანე ოქროპირი წერს „პატივმოყვარეობის
კუნძულზე“ მცხოვრები ურჩხულების შესახებ: „... ეს
ურჩხულები არიან მრისხანება, სასონარკვეთა, შური,
მტრობა, ცილისწამება, განკითხვა, სიცრუე, თვალთმაქ-
ცობა, მზაკვრობა, გულძვირობა უდანაშაულო ხალხის
მიმართ, სიხარული მტერთა გაჭირვების გამო, მწუხარე-
ბა მათ კეთილდღეობასა ზედა, თავის ქების სურვილი,
... ალერსი თვალთმაქცური, უგულებელყოფა გაჭირვე-
ბულთა, მსახურება მდიდრებისა... მონური შიში, გაუბე-

დაობა, მოჩვენებითი სიმდაბლე, სიმკაცრე უზომო უბრალო ხალხის მიმართ, ძლიერთა წინაშე უსიტყვობა. ამდენს კი არა, ამაზე მეტ ურჩხულსაც კი იტევს ეს კუნძული და თუკი მათ ერთხელ მაინც მოიტაცეს ვინმე, ისე დაიმონებენ, რომ ბევრ რამეს, რაზედაც ახლა უხერხულია ლაპარაკი, ... გააკეთებინებენ“ (სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი III, თბ. 1991).

მეფისტოფელის საუკუნეში მომრავლდნენ აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშეირები – ნადირთა ხროვის, მელიის, მგლის, ვეშაპის, გიურზას სახით, რომლებიც ახალ წარღვნას ამზადებენ, სიკვდილის რაშს მოაჭენებენ.

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზიაში ქვეყნის მტერია „თეთრი ვეშაპი“, (ახალგაზრდობავ!), შავ ზღვაში ჩანოლილი ნიანგის მოდგმა (უმთვარო ღამით).

ირგვლივ მრავლად არიან ცხვრის ტყავში გახვეული მგლები (ნაზამთრალ გულში), მგელი ცხვარს ემტერება, მელა კი ამის მაყურებელია, რომ ნადავლში დაიდოს წილი (ტრიალ მინდორზე).

ირგვლივ მგლების ხროვაა ჩასაფრებული და დიდი ძალისხმევაა საჭირო რკალის გასარღვევად: „რკალის გარღვევა ძალიან ჭირს, მგლების ხროვაა... ამ მგლების ხროვას არასოდეს არ დავენებდები“ (მგლების ხროვა).

პოეტი ეურჩება უსახო არარაობებს, შხამიან მწერებს, მელიას: „არ მსურს ბექებზე რომ მაჯდეს მწერი, ან მელამ კუდი მომიქიცინოს, ანდა გადვიქცე ვით მიწის მტვერი, დადგნენ მერე და ჩემზე იცინონ“ (არ მსურს).

„მზის ათინათის“ ავტორს თავისი „სულთშესაფარი“ აქვს, „ერთგულების ჯებირით“, „მაღალი გალავნით“ შემოვლებული, რომ ერში მომრავლებულმა მგლებმა და გიურზებმა შიგ ვერ შემოაღწიონ.

პოეტის სულს ლექსის სიბრძნით დაუმარცხებია ურჩხული: „... როს წავიკითხე ლექსი ჩურჩულით... ბოროტების ჩავკალ ურჩხული, გულში სიცივე აღარ მათოვდა“ (შეხვედრა).

ემმაკები ამენებენ „დარდის მწვერვალებს,“ ადამიანებს ისინი უგზავნიან სიკვდილის რაშს: „მივხვდი, შენში ისევ ეშმას დაფათურობს, დღისით, ღამით, ყოველ წუთს და ყოველ წამშიც, შენ ხარ დარდის მწვერვალების დიდი ხურო, სიკვდილისგან მოგზავნილი შავი რაში“ (ველარ მამჩნევ).

„მხეცთა ხროვას“ რკინის ჯაჭვის პერანგით უმკლავდება პოეტი, რათა ბანაკში მტერმა ვერ შემოაღწიოს: „სხეულს რკინის ჯაჭვის პერანგს ვაცმევ, წინ შემომხვდა მხეცთა დიდი ხროვა. რაც ჩემია, მას არავის მივცემ... ჩემს ბანაკში მტერი ველარ მოვა“ (ბანაკში მტერი ველარ მოვა).

„ლომთა ეშვები მოთხარე, უფალო“, ევედრებოდა უზუნაესს დავით წინასწარმეტყველი.

„მე თავი დავაღწიე ლომის ხახას“, გვამცნობს პავლე მოციქული (II ტიმოთე, 4,17).

„ლომი ღრიალებს, ჩემი მიწა აღარ დამითმო“, ჰგოდებს პოეტი და ღმერთს ევედრება გადაარჩინოს ჩვენი მრავალტანჯული მამული.

„ლოყას ცრემლით ჯვარი დამეხატა“

გულნაზ ხარაიშვილი „დარდის თავქალია“, დარდის თალხით აწრიალებული, დარდის დევები ასდევნებია, დარდის ფუთებს მიათრევს, დარდის მარწუხები უჭერს, დარდის კოცონი უნთია, დარდის ყორანი დასჩხავის, დარდის მწვერვალებზე სვლა დაჰბედებია, დრო „დარდის უსტარს“ უგზავნის, მისი „გული დარდით სავესე დარბაზია“. არ სცილდება დარდის ნისლები, დარდის ურემი, დარდის ტოტები, დარდის მთები, დარდის პირამიდები, დარდის თქეში, არ ასვენებს „დარდის ლოდები, სევდის სისხლის შადრევანი, ცის სიშავე, გლოვის კენჭი, გზაზე დაყრილი ქვების გროვა: „ამ ჩემს გულში ისევ დარდის ლოდებია, სევდის სისხლი შადრევანად ამომსკდარი, ბაცი ფერი ცას მანტიად მოსდებია, ჩემს წინ ქვები თავდაყირა გორდებიან“ (სიკეთეს დავენიე).

„სევდის დედოფლის“ სული „სევდის ქვაბში“ იხარშება, „სევდის ნავი“ არ შორდება, სულზე „სევდის ბოქლომი“ ჰკიდია.

„საუკუნის ტკივილი“ ამგზავრებია, „ტკივილების გიდი“.

ტერენტი გრანელივით „დარდით თრობა“ დაჰბედებია.

„დარდი ერისა ველარაფრით დავასამარე“, წუხს საქართველოს დარდით დამწუხრებულის.

პოეტს დაჰბედებია „ცრემლდანამული სამშობლოს“ სევდა, ცრემლის მდინარე, ცრემლის კაბა, ცრემლის ტბა, ცრემლის ღვარცოფი, ცრემლის საბანი, სისხლის ცრემლი, ცრემლის სასმისი, ცრემლის ტახტი“.

ცრემლიანს ცრემლის სასწაული მოვლინებია: „ცრემლით ლოყას ჯვარი დამეხატა“. გრძნობით ჯვარცმაც არ ასცდენია: „გრძნობის ჯვარზე ვარ გადალანდული“.

ეს არ არის მხოლოდ პირადული უძღურების ცრემლი, „საშინელი დროით“ მოგვრილი ცრემლია: „დავცქერი დაბლა ცრემლის გუბეებს, შენში არ დარჩა სინდისის გროში. მივდივარ წინ და ვხედავ წუმპეებს, ვჯავრობ, რომ ვცხოვრობ საშინელ დროში“.

ცრემლი, სისხლი, ღვთისმეტყველთა მიხედვით, განწმენდის, ამალღების, ინიციაციის ახალი საფეხურის მიღწევის გზაა.

„სიღრმე ყოველთვის დიდ სევდასთან არის წილნაყარი“ (გრიგოლ რობაქიძე).

გულნაზ ხარაიშვილის შემოქმედებაში მამულის ბედით შეშფოთება, უღმერთობის ტრაგედია ვლინდება.

წმინდა მამა გვმოდღვრავს: „ღვთის გულისთვის დანაღვლიანება წარმოშობს სინანულს სახსნელად და არ გახდება სანანებელი, ხოლო წუთისოფლის ნაღველი სიკვდილს წარმოშობს“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 7, 10).

გულნაზ ხარაიშვილის სევდის მასაზრდოებელია უღმერთობა, ეროვნული პრობლემები.

ღმერთისუარმყოფელი ეპოქის ტრაგედიებით დასევ-
დიანებული პოეტი ეძებს ხსნის გზებს.

გოდერძი ჩოხელის პერსონაჟი ხალხის დარდებს აგ-
როვებდა, გულნაზ ხარაიშვილს „დარდის ფუთები“ ჰკი-
დია.

დავით გურამიშვილი ჩიოდა: „მარტო ვიყავ, არავინ
მყავდა მე ღვთის მეტი სხვა პატრონი“.

პოეტი ქალი კვენესის: „ფიქრია ჩემი პატრონი“. ის
„ობლად შთენილ მზენვიას“ ჰგავს.

მაგრამ მისი სულის თანმხლებია რწმენა, იმედი კი
„ნათლის სვეტს“ მოჰგავს.

„მოვინიე იმედის ტოტი“, „ყველა ტკივილი გავაყოლე
დარდთა თბომავალს“, ასე ამარცხებს იმედი უიმედობას,
რათა „იმედების, რწმენის ფუთები“ გახდეს მისი ნუგეში.

ერიდე ქარბუქს, რადგან ირგვლივ დარბის სატანა
გულნაზ ხარაიშვილის „ფიქრის დაფაზე, ფიქრის
სკივრში, სულის რელიეფში“ მოჩანს „შარიანი, ავსული,
ბინძური, თავნება ქარი, ონავარი, მახის დამგები, დაუნ-
დობელი, ნამქერიანი ქარი, ქარბუქი, კორიანტელი, ქა-
რიშხალის ცივი ენები, „ქარის ბუმი“ ირგვლივ, გრიგა-
ლისგან დაღწეულია ტოტები, გაღებულია კარი, ნიავის
სახით მოვლენილი, შემდეგ კი გრიგალად გარდასახული
ქარი ბუხარში ცეცხლის ჩაქრობას ცდილობს...

„სხვის საამებლად შენ ქარივით ნამქერს მაყრიდი“,
„უიმედობით ამომივსე სულის კალათი“, გოდებს პოეტი.

ქარის პერსონიფიკაციით გვიჩვენებს პოეტი ცხოვრე-
ბისეულ წინააღმდეგობებს, ბოროტების პარპაშს.

ქარიშხლის სახეში მოაზრებული ავსული ეჭვის, შიშის მთესველია, რომელსაც რწმენა, სიყვარული უპირისპირდება: „ეჭვს გაფურბოდი, შიშით ვცახცახებდი, სულში ქარიშხალი მამტვრევდა, მერე რწმენის მანდილს კლდემით ვირგებდი და შენი ხმა სიცოცხლეს მმატებდა“.

რელიგიურ სიმბოლიკაში მანდილი, საფარველი მარიამ ღვთისმშობლის სახელია.

გაპერსონაჟებული ქარის შხამიან სულში სანამლავის მესერი ილანდება: „ქარო,.. შხამიან სულში სანამლავის მესერი გაკრავს“ (აგვისტოს მზე).

ქარის გამოყენებით შექმნილია განუმეორებელი სახე: „ბუმი აქვს ქარბუქს, იმედი ჩემი მოყოლილა ყინვის ფარეხში...“

გულში შემოჭრილი ქარის გრიალით მგლოვიარე პოეტი ეძებს გამოსავალს და რწმუნდება, რომ ბოროტი ქარის მომრევია სიყვარულის ძალა: „თუკი ვინმესთვის ტრფობით ინვები, ქარის გუგუნი იმ წამს ჩადგება“ (შენს წმინდა სულში).

ჭირხლი, ყინვა, ქარიშხლის ნამქერი გროვდება სულში, ქარი უნდობელია, ქარიშხალი თავზე ღვარცოფს ასხამს (წამებასაც ავიტან), ქარიშხალი წენავს თმას, ლენავს ფანჯრებს, ქარიშხალს მოაქვს სეტყვის კაკლები (ვერ დავიძინე), მოუხმობს ავ სულებს (სიკეთით გირჩევ), ქარიშხალი ვერაგია (რა ვაკეთოთ), მამული „ორპირ“ ქარშია, ღრუბელიც მიუსაფრობას აგრძნობინებს (მაინც ცივა). ქარი სატანური სულის ორეულია: „ქარმა თილისმად შემოგაპარა წამალი, სადაც შხამი ერია, სატანამ

თავის კვალში გატარა, ოროველასაც შენთან მღერიან“ (ვცდილობ).

პოეტი გვაფრთხილებს: „ერიდე ქარბუქს, რადგან დარბის ირგვლივ სატანა“, „ქარს არ აჰყვე, თავნებას და გიჟმაჟს“.

„მტრულად გაანჩხლებულ ქარს“ ებრძვის ლომი (ქარიშხალი).

გულნაზ ხარაიშვილიც ქართან უშიშრად მეომარია: „ქარს შეგეჯიბრე და გაგხადე ღონემიხდილი, ისევ ამ დროის ქარს გავეჯიბრე, ფეხით მოვთელე ნამქერების ქარტეხილები“...

თოვლი და ქარიშხლის ნამქერები წინსვლას მაინც ვერ აფერხებს: „თოვს და ქარიშხლის დგება ნამქერები, მაინც წინ-წინ უნდა წავინიო“ (მტკივა შენი დარდი), „არ შევდრკები ქარიშხალთა თარეშით“ (სიცოცხლის გზა)., უშიშრად აცხადებს პოეტი

ზოგჯერ ქარი სიკეთის პერსონიფიკაციაა: „ქარი გადადენის ღრუბლებს“ (ღმერთო), „ქარმა გადამიფერთხა ფიფქები“ (გულში გაზაფხული მჭირდება).

ფიფქის სახე სიყვარულის გრძნობასაც დაუკავშირდა: „დაგადნები მხრებზე, როგორც ფიფქი“ (გამეხარდა).

თუ სხვა დროს „დარდთა თბომავალი“ ეახლებოდა, ამჯერად უკან დარჩენილ „სიხარულის თბომავალს“ ელოდება (ლექსიც ზეიმობს).

მაინც სასწაულმოქმედი ღმერთის ყოვლისშემძლეობის რწმენა ასულდგმულებს: „ზეცამ მაისშიც იქნებ მო-

თოვოს, ზამთარშიც ბევრჯერ კვირტი გამოვა, დიდმა უფალმა მოინდომოს და უდაბნოშიაც ია ამოვა“.

გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში მრავალმნიშვნელოვანი სიმბოლოა ქარი, ხოლო პოეტი არის „ქარი, გრიგალი, შერყევა“...

მიხეილ ჯავახიშვილის აზრით, „მწერალი ჰგავს ბერძნულ მითიურ არსებას, რომელმაც გრიგალი გამოიწვია და ვერ დაანუნარა“.

გულნაზ ხარაიშვილის სულიდან მშვიდი ნიავი უბერავს: „ჩემო მკითხველო... ელოდე მშვიდად ჩემი კალმით დაქროლილ ნიავს“ (ტკივილი მტკივა).

პოეტის იმედიან, მებრძოლ ხმებში მაინც ქალური სინაზე, სათნოება, სიმშვიდე ჭარბობს, კვილის ნაცვლად ჩურჩულით გამხელილი საიდუმლოა: „იფაფუკოს ამ ლექსმაც და არ იკივლოს“ (მანანა კვატაიას ხმა).

შარაგზას ვეძებ ეკლიან ტყეში

უფლის გზას, მარადისობის გზას ეძებენ ღვთისმეტყველები, ფილოსოფოსები, სიტყვის ოსტატები, მეცნიერები.

სწორი გზის პოვნა ყოველთვის ურთულესი იყო.

„შარაგზას“ ეძებს გულნაზ ხარაიშვილი, მაგრამ დაკარგულია გზა, ბილიკი, წმინდა გზა ძეძვს, ეკლებს დაუფარავს, მომრავლებულა სარეველა, „ეკალ-ბარდებით გზა აღანდულა“ (მხოლოდ შენს თვალებს).

„გზა ჩამიკეტეს ბურძგლა ბირკებმა“ (ჟინი რით მოვკლა) „ჩემი იმედი დიდ ეკლებთან დარჩა გადაღმა“ (ნაზამთრალ გულში), ნუხს პოეტი.

„დარდები გულს ეკლად ესობა (მაინც ცივა), ვერ გამოვლიე ბაძაძგნარი, ეკლის ძეძვები, გზა შემხვდა ეკლებით სავალი“, ასეთია ხვედრი პოეტისა.

ყოველი ადამიანის მიზანი წმინდა გზის ეკლებისგან განმეხდა უნდა იყოს: „მე ჩემი წილი ეკალი ვკაფე“ (სამშობლოვ), „სარეველა ვმარგლე, სარეველა მოვაცილე ყანას“ (სიკეთეს დავენიე), ამბობს პოეტი.

ავსული „ედემის ბაღში“ ეკლად იბარტებს, სათნოებით სავსე კი – აფრთიანებს... „ხუნდებსა და მშვიდობის ბარტყებს“ (ველოდი ნაყოფს).

პოეტი „სიკეთის ლამაზ ბილიკით“ დადის (მინდა). „სიკეთის ნერგებს“ სამშობლოსთვის რგავს (ერთხელ მაინც), „წვალეებ-წვალეებით წალდავს „გზას“.

ეკლიან ტყეში გზის ძებნა დაჰბედებია და შემწედ ჰყავს ღვთისმშობელი: „მარაგზას ვეძებ ეკლიან ტყეში, მივკაფავ ბარდებს და წინ მივიწევ, მათოვს და მანვიმს დარდების თქეში, დედა ღვთისა კი კვლავ არ მივიწყებს“ (მარაგზას ვეძებ).

„გზას გაგიკვალავთ ეკლიან ტყეში“ (მიხარია), გვპირდება პოეტი. ეკლები ვერ მოერევა მის მიერ დარგულ მომავლის ნერგებს: „მკანრავს ეკლები, არ დავიდარდებ, რადგან უკვე დავრგე ნერგები“...

ახალგაზრდების ვალია ეკალ-ბარდებში ბილიკის ძიება და პოვნა: „მწვერვალებს აჰყეთ კლდის ლალ ჯიხვივით, ეკლის ბარდებში ბილიკი ძებნეთ“ (ახალგაზრდებო).

ახალ აღთქმაში გარჩეულია „მწვანილეთულის მომყვანი, სასარგებლო მინა და ეკლებისა და კუროსთავების

აღმოცენებული, უვარგისი, დაწყველილი მინა, რაც ცოდვის საზღაურია და მისი ბოლოა დაწვა“ (პავლე მოციქული, ებრაელთა მიმართ, 6,7,8).

გულნაზ ხარაიშვილის გზაზე „ფიქრის ყვავილი“ ხარობს: „შენს გზას მოვფინე ფიქრის ყვავილი, ეს მომამადლა დედა ბუნებამ“.

პოეტის ლექსებს გამოარჩევს „გულის სურნელი, ფიქრთა სურნელი“ (შდრ. გალაკტიონის „დროის სურნელი“, პოეზიის სურნელი). აქ „ნაქარგ ენას“ „ვარდ-ყვავილთა სურნელი ასდის“ (ლამზირა შეყილაძეს).

ეკლებში გზი გაგნება, ცხოვრების სიძნელეებთან გამკლავება, ბენვის ხიდზე გავლა მხოლოდ მორწმუნეს ხელენიფება: „... ღვთის რწმენა კი ეს ხომ სულის წამალია, ბენვის ხიდზე გაიარე ფრთხილად“ (ბენვის ხიდზე).

პოეტმა ეკალ-ძეძვებიც ზნეობრივი პრობლემების გასაშუქებლად გამოიყენა და ამ უკეთურობის სიმბოლოდ მიჩნეულ სახეებშიც მონანიების ნიშნები მოძებნა: „ძეძვ-ეკლებშიაც შევამჩნიე მე სინანული“...

„კვლავ გავუყევი თოვლიან გზას და თანაც უკვლევს“

გულნაზ ხარაიშვილის სახეთა სისტემაში განსაკუთრებით თვალში საცემია თოვლის, ყინვის, სეტყვის, ავდრის, ნისლის, ქირხლის, ღრუბლის, წვიმის სახეები, რაც მინიშნებაა უსულგულობაზე, სიკეთის იგნორირებაზე, უღმერთობაზე, კოსმიურ სიცივეზე.

მისი ლექსების ლირიკულ პერსონაჟს ბოროტი ყინვა (რა დამავიწყებს) უთოშავს სულს, „ავდრების ნკებლა“ ურტყამს (რად დამემდურე), ცივი ფიფქი მხარზე მანდილად ეფინება (ო, ცივო ფიფქო), „ყინვის ლოდები“ ახვევია, თოვლის ფიფქში... იმედები ძრწიან“ (გამაოცე),

„სეტყვის კაკლები“, „აცვივა“ (ვერ დავიძინე), ქარბორბალა სუსხით ყინავს (იმედის წყაროვ).

წვიმა, ეკლები, სიცივე შვილდაკარგული დედის მწუხარების მახასიათებელია ერთ უსათაურო ლექსში: „წვიმით დასველდა სულის მანტია და დამეკანრა მკერდი ეკლებით, ჩემთვის მას შემდეგ ცივი მარტია, შვილს რომ ზეცაში ვეაღერებ“.

გულნაზ ხარაიშვილი სულიერი შემართებით კაფავს ეკლებს, გულის სითბოთი ადნობს ყინულს; „ეკლებს ჩემს ირგვლივ წაღლით ავკაფავ, ბენვის ხიდზე კი გაფეფნ ხალიჩას. კმაყოფილების ფთილებს დავართავ, ლოლოს ყინული სითბომ დახლიჩა“ (დიდ მგოსანს).

ზეციური მადლით მოსილი, დაბრკოლებებს იოლად სძლავს: „იციტ? მადლი მე კვალდაკვალ დამდევეს, თოვლშიც მიზანს მოთმინებით ვაღწევ, შემასავით ვინვი საქმის ალში“ („ათინათი“ სიყვარულის ფრთებით შეგმოსავთ).

ზოგჯერ „სუსხიანი ფიფქი“ ათოვს, გულს ყინვა მწარედ უკორტნის, მაგრამ მაინც ვერ აჩოქებს. „დარდის ცრემლი ბარდნის ფიფქებად“, ზამთრის სუსხი, თოვლის ნამქერია... მიუხედავად ამისა, ისევ აისს ელოდება: „ვერ შემაშინებს ზამთრის სუსხი, თოვლის ნამქერი, მჯერა, ვიხილავ შენს ქუჩებში ისევე აისს“ (რუსთავო ჩემო).

ღრუბლები, ყინვა, თოვლი, მიუსაფრობის გრძნობა აწამებს: „ღრუბლებში ვარ, მცივა, ვეძებ თავშესაფარს, ჩემთვის თოვს და ვიყინები. ვემსგავსები მიუსაფარს“ (მაინც ცივა).

ყინვა „ფიქრის ყვავილს“ ვერ აზრობს, გრძნობის ცეცხლი ყინვაშიც გიზგიზებს, „ცივი ზამთრის“ წასვლის მოლოდინია ლექსში „ქარი“.

„მე ჩემი რწმენით ყინულს გავადნობ“, ამბობს უფლის სასწაულების მომლოდინე პოეტი. სიყვარულიც ყინვის დამარცხების საშუალებაა: „ყინულს ალღობს მისი თბილი ალერსი, ვისთვისაც მე ღამე მითენებია“ (არის წამი).

დავით წინასწარმეტყველის ფსალმუნში მხოლოდ უფალია თოვლის, სეტყვის მომყვანი და მისი დამდნობი: უფალი „წარმოგზვნის თოვლს მატყლივით, თრთვილს ფერფლივით მიმოფანტავს, გადმოუშვებს სეტყვას პურის ნატეხებივით, მოავლენს თავის სიტყვას და დაადნობს მათ...“ (ფს. 147, 5, 6, 7).

ეზეკიელის წინასწარმეტყველებაში უზენაესის ძალით ცვივა და ნადგურდება ყინულის ქვები: „უთხარით მლესავთ, ჩამოწვება-თქო თქვენი კედელი, წამოვა თავსხმა და თქვენ, ყინულის ქვებო, ჩამოცვივდებით...“

„ასე ამბობს უფალი ღმერთი. ავტეხავ ქარიშხალს ჩემი რისხვით, თავსხმა წამოვა ჩემი წყრომით და ყინულის ქვები გაცეცხლებით განადგურდება“ (ეზეკიელ წინასწარმეტყველი, 13, 11, 13).

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზიაში სინმინდის სიმბოლოდ „სიცოცხლის ფიფქი“ ფიგურირებს.

ჭეშმარიტი ოსტატობის საზომია არა სხვათაგან დატკეპნილ გზაზე სიარული, არამედ უშიშარი სვლა ჯერაც გაუკვალავ თოვლიან გზაზე: „კვლავ გავუყევი თოვლიან

გზას და თანაც უკვლევს“... გულნაზ ხარაიშვილი ამ შემთხვევაშიც თავისი, სხვათაგან გაუკვალავი გზით მიდის.

შავი ფერის ღრუბელი „სევდის მკვიდრი დიშვილია“, შვილმკვდარი დედის ასოციაციას იწვევს (ღრუბელო, სევდის მკვიდრო დისშვილო).

ასევე ებრძოდა ზამთარს, უამინდობას, „საუკუნეთა თოვლს“ გალაკტიონი იმის რწმენით, რომ უფლის ნებით გალღვებოდა ყინული, მზის ელვარებით დადნებოდა თოვლი (მშვიდობის წიგნი).

„ცა იღრუბლება, მოდის ავდარი, მე დამაქვს სევდა ჩვენი პლანეტის“ – ასეთ მასშტაბურ, გლობალურ პრობლემას დაუკავშირა ტერენტი გრანელმა ღრუბელი და ავდარი.

მოყვრად გექციოს სამშობლოს მტერი

გულნაზ ხარაიშვილის ლექსების თემაა ჩრდილოელი ცინულოვანი მონსტრის მარწუხებში მოქცეული, მისი ბინძური ჩექმებით გადათელილი მარიამ ღვთისმშობლის ნილხვედრი ქვეყნის წმინდა მიწა, მუხანათურად წართმეული სამაჩაბლო და აფხაზეთი, 2008 წლის აგვისტოს ომში უშედეგოდ დაღვრილი ქართველთა სისხლი, სამშობლოს გამათხოვრება, ლალატი, გაუტანლობა, ქუჩაში ხელგანვდილ უპოვართა არმია, საზღვარგარეთ ლუკმაპურის საშოვნელად ნებაყოფლობით მონად ქცეული რჩეული ერის შვილები, ცრემლი, გლოვის შემადრწუნებელი სურათები სერავს გულს.

გულნაზ ხარაიშვილის „შენ მენატრები“ (2006 წ.) „მზის მკლავებში“ (2012 წ.) და „მზის ათინათი“ (2009) ჩვენი გასაცოდავებული ყოფის ობიექტური მაღალმხატვრული მატიაწეა.

პოეტს ყველგან უცხოს თარეში, უცხოს ცეცხლი ელანდება, უცხო ხმა ჩაესმის.. უცხოვთან დამოკიდებულებაში გამოჩენილი ჰუმანიზმი ხშირად ჩვენი უბედურების სათავე ხდება.

ბიბლიაში „უცხო სამოსელით შემოსვა“, „უცხო ვაზების ჩაყრა“ ეროვნული იდეალების, ეროვნული გზის ლალატია (ესაია წინასწარმეტყველი, 14, 10).

„გადაჯიშებული ვენახი“ ჭემ-მარიტი გზიდან აცდენილი ხალ-

ხია: „მე დაგრგე რჩეულ ვენახად, ჭეშმარიტ თესლად დაგთელე, როგორ გადაჯიშდი და უცხო ვაზად როგორ შემეცვალე?“ (იერემია წინასწარმეტყველი, 2, 21).

ფსალმუნში უცხო კერპებისკენ სწრაფვა უბედურების შემამზადებელია: „დარდი გაუმრავლდეთ, ვინც უცხო კერპებისკენ ისწრაფვის“ (ფს. 15, 16, 14).

საკუთარ მინაზე უცხოთა გალალებას მონობა მოსდევს: „ჩვენი სამკვიდრო უცხომ დაიმკვიდრა, ჩვენი სახლები გადამთიელმა“ (გოდება იერემიასი, 4, 8).

ჭეშმარიტი გზით მოარულნი ევედრებიან ღმერთს: „უფალო, მიხსენი და გადამარჩინე... უცხო ტომთა ხელიდან“ (ფს. 145, 7).

იერემია წინასწარმეტყველი ჰგოდებდა: „ჩვენი სამკვიდრო უცხომ დაიმკვიდრა, ჩვენი სახლები გადამთიელმა“ (4, 2).

გადამთიელთაგან მიტაცებულ მიწებს მისტირის გულნაზ ხარაიშვილი, ის წუხს, რომ ჩვენი „ვენახის მტევანს კრაზანა აზის“.

მამულის ხსნის იდეას ასე გამოხატავს პოეტი: „უნდა შევძლო და მივეპატრონო, რომ მოვაშორო ვაზს სარეველა“. აქ ვაზი ქართველი ხალხია, სარეველა – გადამთიელი. ნიანგის, მუმლის, კრაზანის, ვეშაპის სახეებით გვიცნობიერებს პოეტი თავსდატეხილ უბედურებას: „ვნუხ, რომ მამული არ არის მშვიდი, მუმლი ეხვევა, ქარიშხალია, ვეშაპი ჩანვა პონტის ზღვაში და... მან ჩემი ფსოუს წყალიც დალია“ (იმედის რაში).

იმპერიული ამბიციებით ცნობილი ჩრდილოელი მე-

ზობელი ამოიცნობა შემდეგ სტრიქონებში: „შავ ზღვაში ჩანვა ნიანგის მოდგმა და წმინდა წყალი სულ მთლად დატბორა“ (უმთვარო ღამით), „ლომი ღრიალებს, ჩემი მინა აღარ დამითმო“ (მინდა კალმით შენ გიგალობო, უნეტარესო).

ნიანგის, მუმლის, კრაზანის, თეთრი ვეშაპის სახეთა გამოყენებით გვიცნობიერებს პოეტი თავსდატეხილ უბედურებას: „ვნუხ, რომ მამული არ არის მშვიდი, მუმლი ეხვევა, ქარიშხალია, ვეშაპი ჩანვა პონტოს ზღვაში და... მან ჩემი ფსოუს წყალიც დალია (იმედის რაში).

ერის ტკივილი მოსავს პოეტს, „სევდის პერანგი“ აცვია (გვახსენდება ტერენტი გრანელი: „დედიშობილა დავდივარ, პერანგად დარდი მაცვია“...)

მაგრამ ნამდვილი ქართველი არასოდეს გახდება „სხვისი ადათების“, სხვისი სიმდიდრის ტყვე, ის არასოდეს ივინყებს ჩვენს საუკეთესო ტრადიციებს, წრეგადასულ სიკეთეს, სტუმართმოყვარეობას, მეგობრობას: „შენი გიყვარდეს, თუნდ იყოს ცუდი, ის არ გაცვალო სხვის ღამაზ ფერში, გინდაც მაცდურთა დაგიდგეს გუნდი, მას მოუფრთხილდი, რაც გიდევეს გენში“.

პოეტი ჯიუტად ერთგულებს ბიბლიურ პოსტულატებს, ბიბლიური წინასწარმეტყველებით საკუთარი ვაზის გადაჯიშებას გმობს და, უპირველესად, ეროვნული ვენახის, ბაღის მოვლა-პატრონობას გვასწავლის.

„ღმერთო, სამბოლო მიცოცხლე“ – ევედრებოდა უზენაესს ვაჟა-ფშაველა.

დღესაც აქტუალურია ეს სანუხარი და პოეტი ქალიც

ილოცება ქვეყნის გამთლიანებისთვის, ცხოვრების ჩვენული წესის ასრულებისთვის: „ღმერთო, სამშობლო გამიმთლიანე, ერთად ავისხამ იმედის მძივებს. ჩემი სამშობლო მინდა მთლიანი, რომ შემოვაძახო „რერო-დიელო“, ქართველი ვარ და მეგობრიანი, შენ შორს იყავი, გადამთიელო“ (სამშობლო).

დიდი მიზნისთვის გამთლიანება ესახება გამარჯვების გარანტიად: „საუკუნიდან საუკუნემდე თუ მოვაგროვებთ გაფანტულ ხიზანს და ხვაშიადი ერთურთს თუ ვანდეთ, აუცილებლად მივალწევთ მიზანს. აფხაზი, სვანი, მესხი, მეგრელი, გენეტიკურად ყველა ერთია, ქართლის, კახეთის და იმერეთის ერთიან სისხლს და ძარღვებს ერთვიან“ – ასეთ მესიჯს უგზავნის ქართული სულის პოეტი მუხანათ მტერს, რომელიც „გათიშე და იბატონეს“ პრინციპით მოქმედებდა ყოველთვის.

„უცხოოს ნუ ელტვით, იამაყეთ ძველი ადათით, ილოცეთ ყველამ“ – მიმართავს თანამემამულეთ, მაგრამ აწუხებს ქართველი ემიგრანტების ბედი, „ქართული სისხლის აჯაფსანდალი“, რადგან ჩვენი თანამემამულეები ლუკმა-პურის საშოვნელად უცხოეთში გახიზნულან და უცხოელებთან ქმნიან ოჯახებს.

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზიაში ყურადღებას იქცევს ყანის, ხორბლის, პურის სახეები და ეს მხოლოდ ხორცის საკვები კი არა, სულის მზრდელი პურია, რწმენაა: „... ასინეთივით შვილები ზარდეთ, რიჟრაჟზე საგზლად დაფქვით ხორბალი, იარეთ წინ და ღმერთს თავი ანდეთ, ას წელს დაიხვევს წლების გორგალი“.

დაბეჩავებული მამულის სევდა ჟონავს ყველგან, სიზმარშიც სამშობლოს ხატებას ხედავს, მაგრამ აღარ არსებობს ულამაზესი ზღვისპირეთის მშვენნიერი პალმები: „მამულის გიყვარს ყვავილის მტვერიც, გულს ხანჯლით გიპობს, ერის ნუხილი, აფხაზეთს კაფავს ისევე მტერი, იარად გრჩება ომის ქუხილი. სიზმრად ნახულობ ზღვისპირა პარკებს, ფიქრებს გიპურებს ღამის ნიავი, ღამაზს და უჭნობს იგონებ პალმებს, მტერმა რომ მოსპო თავის სიავით“ (მამულის გიყვარს ყვავილის მტვერიც).

მხოლოდ ღმერთის იმედი ასულდგმულებს უთანასწორო ომში დამარცხებული სამშობლოს მკვიდრს: „ღმერთზე ძლიერი არა ხარ, მტერო და ის მოხედავს ჩემებრ ცრემლიანს, როდემდე უნდა მტანჯო და მსერო, ვერ მომკლავ, გული უკვე გრდემლია“.

„უფლის კალთის“ იმედით ნასულდგმულები სულია ლექსში „ღმერთო, იმედებს ხომ დამპირდები“.

უთანასწორო ომში ჩაბმული ტოლერანტული ერის შვილი მხოლოდ ღმერთზე ამყარებს იმედებს და ასე აფრთხილებს მტერს: „მცირე ერი ვართ, სიკეთეა ჩვენი თანმხლები, ამომიყორეთ ყველა მხრიდან სამშობლოს კარი... მალე გენწვევათ მსაჯულები დიდი უფლისგან, ჩემი სამშობლო მუჭში რომ გყავთ გამომწყვდეული“ (შეჩერდით-მეთქი!).

სამშობლოს ბედისწერა მუდამ მუმლის შემოსევა იყო: „ეს რამდენჯერ შეგსევია მუმლი, ეს რამდენჯერ გაგჩე-

ნია მტერი, მუხლის ჩოქვით ტაძარს ლოცვით ვუვლი, მიდღეგრძელე ღმერთო, ჩემი ერი“ (სვეტიცხოველი).

„ცრემლდანამული სამშობლო“ „უცისკროვნებს“ პოეტს სულს (ვინ უფრო მიყვარს?).

„თეთრმა ვეშაპმა ლამის ჩაგვყლაპოს“, აფიქსირებს რეალურ ვითარებას.

ასე ევედრება ჩვენი სამშობლოს მფარველ ღვთისმშობელს: „კალთა მომაფარე, ჩემო დედაღვთისავ, ეგებ დავიბრუნო, სხვამ რაც მიითვისა“ (ჩემი პოეზია).

დარდის და ტკვილის ადრესატი ისევ და ისევ სამშობლოა:

„ჩემო საქართველოვ, მტკივა შენი დარდი, გული შენგანა მაქვს გაფატრული“ (ღმერთო უშველე ჩემს საქართველოს).

„მამულის გულისთვის მიწაც მიპოტნია“ (ვისაც), ამბობს პოეტი.

შეჭირვებული მამულის სევდას რომ გვაზიარებდნენ, ამავე დროს, ხსნის გზებს ეძებდნენ, მომავლისკენ სულის თვალთ იმედიანად იხედებოდნენ ჩვენი დიდი წინაპრები და სამშობლოს გადარჩენის, მისი მარადიულობის იმედს გვინერგავდნენ.

გულნაზ ხარაიშვილს სიცოცხლე ვერ წარმოუდგენია ადგილის დედის გარეშე, მისი „იმედი ნათლის სვეტს მოჰგავს, ნათლის სვეტი კი საღვთო სახელია, ანუ უზენაესის რწმენა ასაზრდოებს ღვთისმშობლის წილხვედრი ედემისდარი ქვეყნის შვილს: „ჩამიჩუმობს იმედები კართან, სულ ქარიშხალი ამ ჩემს ერში იქნებ არ იყოს“. სა-

ტანის მოცილებას ამცნობს პოეტს ვარსკვლავების ციმციმი და „საქართველოს თვალი“ აფხაზეთის მინაზე კვლავ ტკბილქართული ჰანგების აჟღერების მოლოდინი აძლებინებს: „მაგრამ ქრება დრო – სატანის კვალი, ვარსკვლავები განაგრძობენ ციმციმს, აფხაზეთი? – საქართველოს თვალი, კვლავ ქართულად ამღერდება, ვიცი“.

ისევ მამულში გამოზაფხულების რწმენა ავსებს, ქართული საყდრის ზარების რეკვა ესმის, აფხაზეთის დაბრუნებას ელოდება: „ჩემი ბუნების სუფთა ჰაერით მამულში ისევ გაზაფხულდება, დაირეკება საყდრის ზარები და აფხაზეთიც დაგვიბრუნდება“.

ქართული ეროვნული ფენომენის შეცნობა ჭეშმარიტი პოეტის უპირველესი მოვალეობაა. გულნაზ ხარაიშვილის შემოქმედებაში ყველგან ჩვენი მშობლიური ხალხის გენეტიკური სიკეთე ცხადდება. რუსეთისგან მონამლული, მოძმე აფხაზისგან გამეტებული ქართველი, რომელიც ბარით აჩეხეს, მისი მოჭრილი თავით სტადიონზე ბურთი ითამაშეს, მაინც ვერ გაუმეტებია ტერიტორიებნაგლეჯილი მიწის შვილს: „აცახცახდა ცოდვით მწვანე ფიჭვი, ახლაც ტირის სოხუმი და რინა... ქრისტიანო, სხეულს ბარით მიჭრი, რად ნამგლიჯე მამა-პაპის მიწა. პოეტს მკერდი დამისუსხე ჭინჭრით, ომი ფიქრმაც ველარ გადივინყა. გაგიმეტო? ოი, როგორ მიჭირს, კეთილებს ზრდის ეს ქართული მიწა“.

პოეტი მტრის განადგურებას კი არა, მის შემორიგება – მიტევებას გვასწავლის: „ლექსო, ისეთი სათქმელი გეთქვას, მოყვრად გექციოს სამშობლოს მტერი“ (დალ-

ლილი გული), „თუ გინდა სულშიც დაგტორონ, ბოროტი კეთილად აქციე...“.

„ჩემი გჯეროდეთ, მტერსაც არ მივკლავ, თუმცა ქარიშხალი ჩემს წინ თარეშობს, ვეცდები, მტერი მოვთოკო, შემოვირიგო, მოვკლა კი არა, მე ჩემი რწმენით ყინულს გავადნობ, მოვეფერები მტერსაც ძმასავით“, ირწმუნება პოეტი.

დიდი გულის ავტორს დიდი სატკივარი და ცრემლი ამგზავრებია, მაგრამ მისი ნუგეშია ბოროტების წარმავლობის რწმენა, ლოცვა, სამართლიანობის ღმერთი.

მწერალი ისტორიიდან გამოიხმობს გმირ წინაპართა სულებს (დავით აღმაშენებელი, თამარი, ზვიად გამსახურდია), ამხნეებს მესიანისტური იდეა ჩვენი ქვეყნის მარიამ ღვთისმშობლის წილხვდომილობისა და იმედს უტოვებს, რომ ასეთი რჩეული ერი არ შეიძლება გადაშენდეს.

კითხულობ პოეტი ქალის ტკივილიან, ცრემლიან სტრიქონებს და გებადება კითხვა, რატომ არის ასე შეჭირვებული იესიან-დავითიანი, ბიბლიურ ქალდეველთა ჩამომავალი განსაკუთრებული ერი, გადარჩება თუ არა, გაუძღვება თუ არა იგი თავსდატეხილ კატაკლიზმებს და ზემოსხენებული წიგნების ავტორი, ამ სატკივრების მიუხედავად, იმედიან, გამამხნეებელ, ნუგეშისმომცემ პასუხს პოულობს: „ვიცი, რომ უფლით კვლავ ეწვევა სულს გადარჩენა და იმედებით გაბრწყინდება კვლავ საქართველო“...

რაა სიცოცხლე?

გულნაზ ხარაიშვილს აწამებს ყოფნა-არყოფნის მარადიული კითხვები, ადამიანის რაობა, ვინაობა, დანიშნულება, არსებობის მიზანი, სულისა და ხორცის მიმართება, სიცოცხლის წარმავლობა, „მზადება გასამგზავრებლად“ იმ სამყაროში, სადაც სამართალი არ მრუდდება და ადამიანები თავიანთი ცოდვა-მადლის მიხედვით უცდომლად განიკითხებიან ღმერთის სამსჯავროზე.

ცხოვრების წამიერობა, ადამიანის ნაფეხურების წაშლა დარდს განაცდევინებს: „მე ასე მჯერა, ყოფნა წამია და ქარი წაშლის ჩემს ნაფეხურებს, ო, ეს ცხოვრება ზოგჯერ მწარეა, დარდის თავშალი მით მოვიხურე“...

ადამიანის გზა სავსეა ნარ-ეკლებით, მას ბენვის ხიდზე უნევს გავლა, ამიტომ სიდინჯე, სიფხიზლე, ღვთის რწმენა უნდა იყოს მისი წინამძღვარი: „რანი ვართ და რა ვიქნებით ცას რომ წავალთ, სიცოცხლის გზა ნარ-ეკლებით სავალია, ამიტომაც უნდა იყო დინჯად. ღვთის რწმენა კი ეს ხომ სულის წამალია, ბენვის ხიდზე გაიარე ფხიზლად“ (ბენვის ხიდზე).

„საკუთარი თავი გამოსცადეთ, თუ ხართ რწმენაში. საკუთარი თავი გამოარკვეით. ნუთუ არ იცნობთ საუკუთარ თავს, რომ თქვენშია იესო ქრისტე. თუ არა და, მაშ გამოცდას ვერ უძლებთ“, გვმოდვრავს წმინდა მამა (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 13,5).

ცხოვრებაში „სიკვდილის სურნელიც“ ტრიალებს და „სიცოცხლის სურნელიც“, იმის მიხედვით, ვინ რას იმსახურებს: „ზოგისთვის სიკვდილის სურნელი სასიკვდილოდ და ზოგისთვის სიცოცხლის სურნელი სასიცოცხლოდ. ვინაა შესაფერი ამისთვის?“ (პავლე მოციქული II კორინთელთა, 16).

ახალ აღთქმაში საყურადღებოა „შემეცნების კეთილსურნელება“, „ქრისტეს კეთილსურნელება“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 15).

გულნაზ ხარაიშვილი ასე ეხმაურება წიგნთა წიგნის შეგონებას: „ისევე რწმენით მაცოცხლე ღმერთო, არ გამინელდე გულის სურნელო“ (გულის სურნელი). „სიცოცხლის სურნელს“ აფრქვევს მისი სული, ფიქრიც „სურნელებით“ გამოირჩევა.

პოეტი უშეცდომოდ აბარებს ცხოვრების გამოცდას, მისი წინამძღვარია რწმენა, სიყვარული, სიმართლე, უშურველად თესავს სიკეთეს, გზას ასუფთავებს ეკალებარდებისაგან, რგავს მომავლის ნერგებს, ებრძვის „შარიან ქარს“, მხეცურ ინსტინქტებს, არ ეშლება შავ-თეთრის გარჩევა, შეუძლია საკუთარი თავის, საქვეყნო იდეალების შეცნობა, მიღმურში გადახედვა.

ასე ილოცება მისი პოეზიის ლირიკული გმირი: „ღმერთო, მომეც, რომ ვაპურო მშიერი, შენი მადლი ნულარ დაიგვიანებს“ (როგორ მძულს).

მაღალი ზნეობრივი პრინციპების ერთგულება ასე გამოხატა: „არ მსურს, რომ მღვრიე დავლიო წყალი, არც სხვის წყაროში ჩავკლა წყურვილი“.

მაღლით, იმედით, სინმინდით ივსება მისი „ფიქრის ტოლჩა“: „კამკამა ფიქრით ავავსებ ტოლჩას, გულის სიმშვიდეც, იმედო, მადლო“ (როგორ მჭირდება).

ყვავილს, ყანას, ვაზს სარეველას გამოაცლის, ქარიშხალს ალაგმავს სიკეთის მსახური პოეტი.

ცაში ამაღლებული, უზენაესის მცნებებით გაბრძნობილი სული ცხოვრების ცოდვა-მადლის სურათებს ხედავს და რწმუნდება, რომ „სინდისის კრედლოთი“ იზომება სიცოცხლის ფასი: „გადმოვიხედე კაბადონიდან, დაბლა, სამყაროს შევავლე თვალი, ბევრი სიმშვიდით სინდისს წონიდა და თვით სინდისის ბევრს ჰქონდა ვალი“.

ფუტკრის გულმოდგინებით, შრომისმოყვარეობით, სიყვარულითა და ერთგულებით გამორჩეულს, არ აშინებს გარდუვალი განსჯა, დაძლეული აქვს შიში: „გულს

სიამაყით ჩუმად ვუთხარი, ჰა, მოგინია განსჯა ათასთან, შენ დაფუსფუსებ, როგორც ფუტკარი და ნერ სიყვარულს ფიქრის დაფასთან“ (ფიქრის დაფა).

„სიყვარულით ვიაროთ მთვრალი“, მოგვიწოდებს პოეტი.

მისი სათქმელის რეზიუმე ყოვლისდამტევი სიყვარულის სიტყვაა, რადგან „ღმერთი სიყვარულია“ (იოანე, I, 4,8).

ფილოსოფიური კითხვებით, ყოფნა-არყოფნის დილემით შეძრული პოეტი წუხს სიცოცხლის წარმავლობაზე, მაგრამ დარწმუნებულია სულის უკვდავებაში.

„სინდისის კრედაო“ ცხოვრების საზომი, სინდისის მიხედვით განისჯებიან ადამიანები უზენაეს მსაჯულთან.

სინდისის უგულვებელყოფით ჭკნებიან სულის იები, ჩნდება „ცრემლის გუბეები, წუმპე“, რაც დროის მახასიათებელია: „ჭკნობა დაიწყეს გულის იებმა, დავცქერი დაბლა ცრემლის გუბეებს, შენში არ დარჩა სინდისის გროში, მივდივარ წინ და ვხედავ წუმპეებს, ვჯავრობ, რომ ვცხოვრობ საშინელ დროში“ (აკროსტიხებით იმიტომ ვწერ).

რადგან სინდისის დეფიციტი არსებობს, პოეტი მზად არის თავისი სინდისი უწილადოს ჭაობის ბინადარს: „რადგან არა გაქვს, ვიქნებოდი შენი სინდისი, ძარღვამწყდარ შუბლზე სულ ცოტ-ცოტას შემოგაფრქვევდი“ (კომპეებს ვაშენებ).

საბედნიეროდ, იშვიათად მაინც გვხვდება სინდისის ერთგული ადამიანი: „შენში ღრმად არის სინდისის კრედო, ჰამლეტის მსგავსი კიდეც გვყოლია“ (ჰამლეტის მსგავსი – შალვა ილურიძეს)

პოეტი „დარდის მანდილთან“, „რწმენის მანდილთან“ ერთად, „ნამუსის მანდილითაც“ დაიარება და ამაშია მისი სულის ძალა: „... ჩემი ნუხილი? ეს ომებია, მძიძვნის და ვით ყურძენს მნურავს. მაინც მე მტერი ვერ მომრევი, ნამუსის მანდილი მხურავს“ (ჩემი იმედი).

ქრისტიანული მრწამსით ნასაზრდოები მორალი იკითხება პოეტი ქალის მთელ შემოქმედებასა და ცხოვრებაში: „შემიძლია მე მოყვასის სიყვარული, თუნდ ვიარო ეკალ-ბარდის გზებით“, „სიკეთის თასი უნდა დავცალო“, „ვთესო კარგი, დავისახე მიზნად“...

ქარის ძალმომრეობას, ეკლის ტოტის გამოჩენას, ცივი ზამთრის მუქარას, წარღვნის მოლოდინს უპირისპირდება ბენვის ხიდზე გამყვანი სიკეთე, სითბო, რწმენა: „ქარი გზავნის ისევ დარდის უსტარს... ლიკლიკს იწყებს ეკლის ტოტი სადღაც... ოფლს შევუშრობ მე მშვიდობის მუსტანგს, თორემ კარზე მოგვდგომია წარღვნა. ვუნყალობებ ჩემს ერთგულთ და მლოცველთ, ვიცი, შევძლებ ბენვის ხიდზე გავლას, წავის ქურქი ყველას უნდა მოგცეთ, ველოდები ცივი ზამთრის წასვლას“ (ქარი).

სხვაგან „ფოლადის ხილია“ უფსკრულზე გადაებული.

სიმართლის გამრუდებით ცნობილ ბოროტეულთ აფრთხილებს პოეტი, რომ ჯოჯოხეთს იმზადებენ თავიანთი ცოდვებით, უფლის განკითხვას ვერ გაექცევიან, ახა-

ლი წარღვნისას ნოეს კიდობანში მოხვედრის გარანტიას კარგავენ.

წმინდა მოციქული გვაფრთხილებს: „ცოდვის საზღაური სიკვდილია, ხოლო ღვთის მადლი-მარადიული სიცოცხლე ჩვენს უფალში, ქრისტე იესოში“ (პავლე მოციქული, რომაელთა მიმართ, 7,23).

„ყოველი ჩვენგანი საკუთარი თავისთვის ანგარიშს ჩააბარებს ღმერთს“ (რომაელთა მიმართ, 14, 12).

დავით წინასწარმეტყველი ევედრებოდა ღმერთს: „გამომცადე უფალო და შემამონმე“ (ფს. 25,2), „უფალო, გამომცადე და შემიცანი“ (ფს. 138, 1).

საღვთო სიბრძნესთან, საღვთო სიყვარულთან წილნაყარი, რწმენით გაბრძნობილი სული თვითშეცნობას, სამყაროს შეცნობას ესწრაფვის: „... შევიცნო ჩემი თავი, ჩემი მოყვასი, მე უფლის ჯილდო გამოვიცანი, გულმა გული ცნო, გენმა კი გენი, მიხარია, რომ რაც ხარ, გაგიცან, რამდენიმე ამოვხსენი განტოლება, შემოვიხედე შენს სულის სკაში, შენს სულის სიღრმეს მინდა რომ მივწვდე, ნაზად ჩაუშვი სულში ანკესი, გულო, შევამონმე შენი კიდებები, გულუბრყვილობის ავკეცე კიბე“.

სიმართლეში, სულის სინმინდეში დარწმუნებული პოეტი უზენაესის გადასახედიდან სჯის თავის გზებს: „გული წმინდაა, როგორც ბიბლია“.

ამიტომაც არ უშინდება მთავარი მსაჯულის განაჩენს და გაბედულად აცხადებს: „შემისწავლე, როგორც წმინდა ბიბლია“ (არ გაბედო).

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ცხოვრება არის გამოცდა: სიკეთის, სინმინდის, ერთგულების, გაძლების, რწმენის, სიყვარულის...

„საკუთარი თავი გამოსცადეთ, თუ ხართ რწმენაში. საკუთარი თავი გამოარკვეით. ნუთუ არ იცნობთ საკუთარ თავს, რომ თქვენშია იესო ქრისტე? თუ არა და, მაშ, გამოცდას ვერ უძლებთ“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 13,15).

„ღვთისგან გამოვიცადეთ, ... ღმერთი სცდის ჩვენს გულს“, გვაუწყებს წმინდა მამა (პავლე მოციქული, I თესალონიკელთა, 2, 4).

„გულის ვულკანს“, „გრძნობის ფიალას“, „სიყვარულის ლაღარს“ აწონასწორებს გონების ძალა, აკი ამომბს: „პოეტი ვარ და შევუდექი გონების მართვას“...

გულნაზ ხარაიშვილი თამამად უსწორებს თვალს უფსკრულის სიღრმეს, ზეცის სიმაღლეს, მიღმური სამყაროს საიდუმლოებებს...

„სულიწმინდის ნიავეს“ მიჰყვება, „იმედების, რწმენის ფუთებით“ დაიარება ფაქიზი სულის პოეტი: „გულში დაჭრილებს ვამხნევებდი თბილი სიტყვებით, მათ შევუკერე იმედების, რწმენის ფუთები, ახლაც ლექსების, სულიწმინდის ნიავეს მიყვები, რადგან სული მაქვს ფაქიზი და ნასათუთები“.

თავისი სიკეთით ფანტავს ნისლს, საკუთარი სულის შუქს უწილადებს ბნელის შვილებს: „... „სიკეთე ვარ... ძონისფერით ნისლებს ვსერავ, ვცდილობ, შუქი დაგიბრუნო, მზის შუქს გაჩვევ“ (ველარ მამჩნევ).

თანამეინახეთ გულში დარგული ვაზის ნაყოფის განანილებას, ძმრით კი არა, მაჭრით დარწყულებას ჰპირდება (გულში ვაზი დავრგე).

ცოდვა-მადლის გამრჩევი, მადლის წყაროს ენაფება: „მადლს უხვად ვთესავ, არ მომკივის სხვისი ცოდვები“.

მისი სახიდან ანათებს შრომით შექმნილი ღარები, „სიკეთის სხივი“, „სინდისის ძარღვი“, ფრთას ასხამს, მთვარეს აახლებს სინმინდე (ველარ მამჩნევ).

სიკეთის მთესველი, კეთილი ანგელოზისთვის მლოცველია: „ღმერთო, კეთილი ანგელოზი მაახლე მგზავრად... მტერს მივუტყევე... სიახლოვეს არა მჭირდება“ (ღმერთო).

ანგელოზიც არ აყოვნებს გამოცხადებას: „აქ ანგელოზი მოფრინდა ჩემთან, კეთილი გრძნობა გამიზიარა. მით მოვიწიე იმედის ტარო“ (მეგობრის თვალში).

„შარიანი ქარი“ ამაოდ ცდილობს „კეთილი და მადლიანი გულის“ პატრონი სწორ გზას ააცდინოს (შენ).

პოეტის გზამკვლევია წმინდა წერილის სიბრძნე: „თუ შენი მტერი მშიერია, დააპურე იგი, თუ სწყურია, დააღვინე, ვინაიდან ამის გაკეთებით ნაკვერჩხლებს აგროვებ მის თავზე.“

„არ დაგძლიოს ბოროტმა, არამედ სძლიე ბოროტს კეთილით“ (პავლე მოციქული, რომაელთა, 13, 20,21).

გულნაზ ხარაიშვილი თავის ვალად მიიჩნევს, ეს გამოცდა სხვებსაც ჩააბარებინოს უშეცდომოდ: „შეგეშველები მყარ, ძლიერ კიბედ, რადგან ცხოვრება არის გამოცდა“.

თავმდაბალი, მაღლიანი პოეტი „გულს გადაუშლის ბერავს და ჯაბანს“, ქრისტესავით ყოველ უპოვარს უნაწილებს თავის სიტბოს, მათშიც სიკეთის მარცვლებს აღვივებს (ვიცი).

„მზის ათინათის“ ავტორს ასე გაუთავისებია მარადიული სიბრძნე: „თუ გინდა სულშიაც დაგტორონ, ბოროტი კეთილად აქციე“ (მიოხრა).

ყურადღებას იქცევს ასეთი განაცხადი: „არ ვემსგავსები ავი საქმით მხიარულ ავსულს“ (ვცადე), „გავეცალე აბლაბუდებს“, ამბობს პოეტი.

გვახსენდება ბიბლიური წინასაწრმეტყველი: „მოვიძულე კრებული უკეთურთა და უღმრთოთა თანა მე არა დავჯდე“ (ფსალმუნი, 169,5).

მილიონთა გულისთქმას უერთებს პოეტი თავის აზრს: „ეს იცოდე, პური არა, შენი სიყვარული მშია“, „გრძნობის გარეშე სიცოცხლეა ერთი კაპიკი“.

ხალხური გენიის სალაროდან ამოკრებილი სიბრძნე გვეცნაურება შემდეგ ლექსში: „თესო სიკეთე, ამას აქვს ფასი, ამაზე კარგი არაფერია, ყველა სხვა რამეს ედება ხავსი, ო, ასეთები განა ბევრია?“ (მეგობრის თვალში).

ამა ქვეყნის ძლიერთა, ვერცხლის, ოქროს, ნივთის მონების მიერ უპოვართა მიმართ გამოჩენილი გულგრილობა აძრწუნებს და ღმერთის განკითხვის შეხსენებით ცდილობს მათ მობრუნებას მონყალებისკენ: „ხელგამონვდილთან უკანასკნელი თეთრი გაიღე... მცირე ნაღველი შინაც წაიღე და კიდობანში შეგიშვებს ნოე“ (ხელგამონვდილი).

სულნაბილწულთა გასაგონად აცხადებს: „არა მსურს მღვრიე დავლიო წყალი, ან სხვის წყაროში ჩავკლა წყურვილი“.

გვახსენდება წმინდა წერილი: „სვი წყალი შენი აუზიდან, და ანკარა ჭიდან“ (იგავნი სოლომონისა, თ. 5, 15).

გულნაზ ხარაიშვილის იდეალია სარწმუნოების, სულიწმინდის მაღლით გაბრძნობილი ხელოვანი, რომელიც თავისი ნიჭით აპურებს ხალხს: „გინდა სითბოთი გამოაღლო სულის ხმელეთი. გინდა სიკეთის მთად გადიქცე, სიტყვით იხუმრო, გინდა განათდეს, ამზიანდეს სხივით ბნელეთი... სარწმუნოების, სულიწმინდის ვხედავ, მონა ხარ. ოქროს მონეტა გეჯავრება, არ გიყვარს ვერცხლი, დიდ გრძნობაში კი... შენმა სულმა შევება მონახა“ (ამირან შალიკაშვილს).

პოეტი საგულდაგულოდ ეძებს სიკეთის, თანაგრძნობის, გულმონყალების მაგალითებს და თავის მხატვრულ სიტყვაში აუკვდავებს.

„სევდის თავქალი“ შეუძრავს ცნობილი დიდი მხატვრისა და მწერლის, ტიტანური ნაშრომის – „ცრემლში ნალესი ხმალის“ ავტორის – ნიკო ხერკელაძის ცხოვრების ერთ ეპიზოდს: ნადირობისას ამ დიდბუნებოვან ადამიანს სხვა მონადირისგან დაჭრილი დათვის ბელი შემოფეთებია. როცა მის სისხლიან თათებს შეხებია, ისეთ სიბრალულს შეუპყრია უმწეო ცხოველის მიმართ, რომ სახლში წამოუყვანია. მცდელობა-ყურადღება არ დაუკლია, რომ გადაერჩინა თავისიანებს მონყვეტილი ობოლი ნადირის ნაშიერი, მაგრამ ბელი მომკვდარა. ბატონ ნი-

კოს სულში ამ შემთხვევას ისეთი კვალი დაუტოვებია, რომ ბელის ფიტული დაუმუშავებია და სასტუმრო ოთახში განსაკუთრებული ადგილი მიუჩენია. იარაღი იქვე ჩამოუკიდებია გულდანყვეტილ შემოქმედს და იმ დღიდან ნადირობა აუკრძალავს (მინიატურა „სასტუმრო ოთახში“).

გულნაზ ხარაიშვილის ლექსიკონში ყველაზე ხშირად იხსენება სული, გული, გრძნობა, გონება და აშკარაა, ეს ორი უმთავრესი საწყისია მისი შემოქმედებითი ორიენტირი.

„სულის“ ხსენების 150 მაგალითი მარტო ერთ კრებულში – „მზის მკლავებში“ შეგვხვდა.

მისი შემოქმედების უარყოფითი პერსონაჟები პავლე მოციქულს რომ დავესესხოთ, „ხორცში მთესველები“ არიან და „ხორცისგან იმკიან ხრწნილებას“, ხოლო „სულში მთესველები“ – მარადიულ სიცოცხლეს ეზიარებიან.

მაღალი სულიერებით, რელიგიურობით, რწმენით დამუხტული გულნაზ ხარაიშვილის სიტყვა ღირსეულად ემსახურება „სულის ზრდის“ კეთილშობილურ მიზანს, უცდომელი ინტუიციით გამოირჩევა.

„მიღმიერსაც მივწვდი ფიქრით“

გულნაზ ხარაიშვილმა სიკვდილის თემას ორი პოემა და ერთი მოთხრობა უძღვნა.

ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ სიკვდილი ყველაზე უფრო იდუმალი, ამოუცნობი, თავზარდამცემი, მარადიული პრობლემაა და ამ საიდუმლოებებით სავსე მოვლენის ამოცნობა უდიდეს სირთულეს წარმოადგენს, მიღმურ სამყაროში ჭვრეტის განსაკუთრებულ უნარს მოითხოვს.

ცნობილი პოეტი ამბობს: „და რა კაცია, ვისაც წამით სიკვდილისათვის სიცოცხლეშივე ერთხელაც არ მოუკრავს თვალი“ (ვაჟა ეგრისელი).

სიკვდილის პრობლემის გაანალიზებას მიეძღვნა ეგვიპტური და ტიბეტური მკვდართა წიგნები, ამ მოვლენ-

ნის სტადიების გაცნობიერებას ეხება „მზადება სიკვდილისათვის“, „გარდაცვალების ხელოვნება“, „ცხოვრება გარდაცვალების შემდეგ (რუსულ ენაზე, მოსკოვი, 1990 წ.).

ამ საკითხით დაინტერესებული მეცნიერები ირწმუნებიან, რომ სააქაოსა და საიქიოს შორის ჩინური კედელი არ არსებობს, პირიქით, მუდმივი კონტაქტია და ეს „კომუნიკაცია“ რეალურია, ამიტომაც სიკვდილის საიდუმლოების გაცნობიერების საშუალებას იძლევა კლინიკური სიკვდილის გადამტანთა ნაამბობის შესწავლა და გაანალიზება.

„ცოცხალი მკვდრებთან ვსაუბრობ“, „სიყვრმიტგან საიქიოსთან დამკვებებია კავშირი,“ აცხადებდა ვაჟაფშაველა.

აღნიშნავენ, რომ მიცვალებულები აფრთხილებენ ცოცხლებს, მიანიშნებენ მოსალოდნელ მოვლენებზე, გვეხმარებიან სიზმრებით, ხილვებით მომავლის განჭვრეტაში.

ცნობილია, რომ დანტეს გარდაცვალების შემდეგ ვერ იპოვეს „ღვთაებრივი კომედიის“ მეცამეტე თავი, რაც თავსატეხი გახდა. რვა თვის შემდეგ შვილს გამოეცხადა მამის აჩრდილი და მოასწავლა, სად ინახებოდა ხელნაწერი და, მართლაც, მიკვლეულ იქნა პოემის მეცამეტე თავი.

საყოველთაოდ ცნობილია, როგორ გამოეცხადა ჰამლეტს სიზმარში მამის აჩრდილი, რომელმაც სასახლეში დატრიალებული თავზარდამცემი საიდუმლო ამცნო.

სიტყვის მეუფენი ერთდროულად ხედავენ მიწას და ცას, ეფემერულს და მარადიულს, ხილულს და უხილავს, ამქვეყნიურს და მიღმურს.

„არ ვარ მეხოტბე მარტოოდენ სიცოცხლის გრძნობის, სიკვდილის გრძნობაც შემეჩია, მიდიდებია“, აცხადებდა უოტ უიტმენი.

„და მეძახიან მშვიდ სამეფოში სიზმრები, მთები და წინაპრები“, წერდა გალაკტიონი.

„თითქოს მეძახის საიქიოდან მამა სამსონი, დედა ივლიტა“, გვიმხელდა ტერენტი გრანელი.

„მწამს, რომ არსებობს სულთა კავშირი მარადიული და დიდებული“ – ეხმიანებოდა დიდ წინამორბედებს ანა კალანდაძე.

ცოცხლების გვერდით ყოველთვის ღირსეულ წინაპრებს მოიაზრებდა გრიგოლ რობაქიძე.

„კიდევ კარგი რომ ჩემთვის, ირაკლი, გარდაცვლილები არ არსებობენ“ – ასეთი იყო შვილმკვდარი მერაბ კოსტავას რწმენა.

გულნაზ ხარაიშვილის პერსონაჟები გამუდმებით ემზადებიან მიღმურ სამყაროში გასამგზავრებლად, სწამთ სულის უკვდავება, ორი სამყაროს კავშირი.

პოეტს თითქოს ზეციდან მომადლებია სულის იღუმალი კრიპტოგრამის ამოკითხვა.

ამ ასპექტით განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს მისი პოემები: „მდულარე ცრემლი, „მკვლელობა საკუთარ სახლში“.

ყველა რელიგია იზიარებს შეხედულებას, რომ ადამიანის გარდაცვალებისას კვდება ფიზიკური სხეული, მაგრამ ასტრალური და მენტალური სხეული ცოცხლობს და აკისრია განსაკუთრებული მისია.

მიღმური სამყარო მრავალ პოეტს განუჭვრეტია სულის თვალთ (დანტე, გოეთე, სასულიერო პოეზია, ვაჟა ფშაველა, ფეტი, სოლოვიოვი, ბლოკი, გალაკტიონი, ტერენტი გრანელი, ვაჟა ეგრისელი).

გულნაზ ხარაიშვილი უცდომელი ინტუიციით აშუქებს ამ თემას.

პოემაში „მდულარე ცრემლი“ აღწერილია აფხაზეთელი ქართველი ჭაბუკის – ბათუ ხარებავას ნაადრევი სიკვდილი ომის პერიოდში.

ნაწარმოების ღირსებად მიგვაჩნია, პიროვნული ტრაგედიის პარალელურად, ომის ცეცხლში გახვეული აფხაზეთის ჩვენება, დაფიქსირებულია სისხლის, ცრემლის ტბა, სულისშემძვრელია უცხოთა სიძულვილით სავსე ხმის მოსმენა, უცხოთა მიერ დანთებული გამანადგურებელი ცეცხლის აალება.

სოხუმში პალმის ადგილზე ბაბუანვერა ამოსულა, გაუჩინარებულან თოლიები, ჭოტების და ბუს კივილი ავისმომასწავლებლად ეწვეთება სმენას, ყინავს სულში.

ვარსკვლავების მოწყვეტა მიგვანიშნებს ედემისმაგვარი მხარისთვის თავსდატეხილ უბედურებაზე.

აჩრდილისა და ტოროლას სახით ცხადდება ქართველი მიცვალებული და იმართება უხმო დიალოგი პოემის ავტორსა და ბათუ ხარებავას შორის. სულის „მეტყვე-

ლებას“ აღწერდნენ დანტე („ღვთაებრივი კომედია“), გოეთე („ფაუსტი“), გალაკტიონი.

პოემის პერსონაჟის გამოცხადება მიღმური საუფლოდან პოეტის კალმის სასწაულთმოქმედებამ გამოიწვია. ავტორი მედიუმია ბათუასა და მის მშობლებს შორის.

ყველა რელიგიაში არსებობს ღვთაებრივი სასამართლოს იდეა, რომლის მიხედვითაც მიცვალებულის ცოდვები სასწორზე იწონება და ცოდვილი ჯოჯოხეთში, წმინდანი სამოთხეში მკვიდრდება, რათა თავის მარადიულ სავანეს, ზეცად დაუბრუნდეს.

სინმინდემ და სიკეთემ ბათუ ანგელოზთა დასში დაამკვიდრა. მას ზეციური სულები ერის ტკივილს და ისტორიას აწერინებენ.

შემთხვევითი როდია ბათუს დანაბარები მშობლებთან, რომ ცრემლის, დარდის ნაცვლად, ილოცონ სამშობლოზე და მართალი ცხოვრებით თვითონაც სასუფეველს დაიმკვიდრებენ.

გულნაზ ხარაიშვილს აინტერესებს არა მხოლოდ ბუნებრივი სიკვდილით, ან ავადმყოფობით ჩვენგან წასულთა სატკივარი, იგი არაკაცთა, ბოროტთა მიერ ხელყოფილ ადამიანთა სულშიც იხედება და ქართული ზნეობის მიხედვით, ტრადიციული ჰუმანური მორალური გადასახედიდან განსჯის დანაშაულისა და სასჯელის პრობლემას.

ამჯერად, საკუთარ სახლში სადისტურად მოკლული ქართველი ვაჟკაცის – მერაბის ტრაგედიაა პოემის ცენტრში („მკვლევლობა საკუთარ სახლში“). მაგრამ არც ეს

პოემაა ერთთემიანი. მასში ჩვენი დროის სატკივარიც იჩენს თავს.

რუსთავში ინტენსიურია მშენებლობის პროცესი, მაგრამ უცხო ინვესტორების ხელშია ჩვენი სიმდიდრე, დაუსაქმებელია ქართველობა, ჩვენი ხალხი იძულებულია უცხოეთში მონობის ფასად იშოვოს ლუკმა-პური, გაყოფილია ოჯახები, ახალგაზრდობა საკუთარ ბუდეს ტოვებს და უცხოელთან ქმნის ოჯახებს, თუმცა საკითხავია, არის თუ არა ეს გადარჩენა, როცა გაუცხოებულია სამშობლო, ეროვნული სული, როცა იქმნება „ქართული სისხლის აჯაფსანდალი“.

პოემის ავტორის სიზმრებში, ხილვებშია გაცხადებული მთავარი სათქმელი. მთავარი პერსონაჟის, მოკლული მერაბის მოვლინება ხდება სიზმარში.

ცნობილია სიზმრის სახეები: განცდილის ამსახველი, კომპენსირებული, წინასწარმეტყველური, მომავლის მაუწყებელი, ახალ საქმეებზე პროგრამირებული სიზმარი, სიზმრის კავშირი სინამდვილესთან (ფროიდი, იუნგი, დ. უზნაძე, რ. ნათაძე).

სიზმარში უკაცრიელ ადგილზე აღმოჩენილ ავტორს ჭექა-ქუხილის, მეხის მუქარა აძრწუნებს. გამოდარების შემდეგ კი ფრინველებს არწივი აუწყებს სამწუხარო ამბავს და ისინი ორ ვაჟკაცს – ბათუს და მერაბს გლოვობენ. ამ ეპიზოდს საფუძველად უდევს საინფორმაციო ველის არსებობის რწმენა, რომლის მიხედვითაც, ამ ველში ფიქსირდება წარსულის, აწმყოსა და მომავლის მოვლენები, ხოლო იქ გასვლა მხოლოდ ნათელმხილ-

ველთ, ნათელმსმენთ ხელენიფებათ. ამასთან, ფრინველები, საერთოდ მრავალი სულიერი, მათ შორის ორგანული სამყარო, ამ ინფორმაციის მატარებელი და გადამცემია (ავისმომასწავებლად ითვლება ჩიტის გაუთავებელი ჭიკჭიკი, ძაღლის ყმუილი, ჭოტის კივილი).

ავტორს ნაადრევად გარდაცვლილი ძმის – პოეტ ბეჟან ხარაიშვილის ლანდიც ევლინება და ავალებს, დაწეროს პოემა. თან აუწყებს, რომ მერაბი სამოთხეშია, ბათუ ანგელოზთა დასს ხელმძღვანელობს...

გაუგებარ, აუხსნელ სიტუაციაში საკუთარ სახლში მოკლული მერაბის მოულოდნელ ტრაგედიას შეესატყვივება მისი ფრაზა: „იას ვთესავდი, ამოვიდა ეკალი დიდი“.

მისი სული ზეცაშია, რაც იმის დასტურია, რომ ღვთის სამართალი არასოდეს მრუდდება.

მერაბის სული შვილს ჩააგონებს, იყოს კეთილი, სხვათა შემბრალე, მათხოვრის გამკითხავი, მშრომელი, ეროვნული ტრადიციების დამცველი, მამა-პაპათა მიწა-წყლის ერთგული, სიყვარულის მთესველი: „ზვინივით დადგით სიყვარულის დიდი კოშკები“.

მოკლულის სული მარადიული მცველი იქნება ოჯახის, ქვეყნის: „ხან ღამე მოვალ, თქვენთან ფრთხილად მოსაფერებლად, ლოყაზე ამბორს დაგიტოვებთ ნატრულთ ბაგესი, ერთი შეხედვით, ცისარტყელას ბედის ვყოფილვარ, ამიტომ უცებ მოვედი და ცაში წავედი. დედა, მე ახლა ვარსკვლავებთან გავიფრთამალე, ამოფოფინდეს ჩემი ჯიშის ნორჩი ფესვები“.

მტერთან დამოკიდებულება ყველა დროის, ყველა ქვეყნის აქტუალურ პრობლემათა რიგს განეკუთვნება.

ქართველ კაცს ამ მოვლენასთან ყოველთვის გამორჩეული მიმართება ჰქონდა, რასაც სახარებისეული სიბრძნე ასაზრდოებდა: „გიყვარდეთ თქვენი მტრები და სიკეთე უყავით თქვენს მოძულეებს“ (ლუკა, 6,27).

ქართულმა ხალხურმა გენიამ მტრისადმი თანალმობის საკაცობრიო ნიშნში მოგვცა „ვეფხვისა და მოყმის“ ლექსის სახით, სადაც მოკლული შვილის დედა უმძიმესი მწუხარების მომენტშიც არ ივინყებს თავის ნაშიერთან ბრძოლაში დაღუპული მოყმის დედის ტკივილებს და მზადაა, მასთან სამძიმრის სათქმელად მივიდეს: „იქნება ვეფხვის დედაი ჩემზე მწარედა სტირისა, ნავიდე, მეც იქ მივიდე, სამძიმარ ვუთხრა ჭირისა“.

გულნაზ ხარაიშვილი ამბობს: „ვეფხვისა და მოყმის ლექსი მე თან დამსდევს ძმასავით“, „ვცდილობ და ვიბრძვი მტერსაც არ ვძულდე“... დიდი, განუმეორებელი სიკეთისა და მიმტევებლობის ფონზე შუქდება გულნაზ ხარაიშვილის პოემაში მტერთან, მკვლელთან, ჯალათთან დამოკიდებულების იდეა. ავტორი მოკლულის სიტყვებით ცდილობს გამართლება არა, მაგრამ ახსნა მოუძებნოს ამ გაუგონარ ტრაგედიას და ფიქრობს, რომ ან შეშლილობის, ან არასწორი ინფორმაციის, ბოროტი ენის ნაქეზებით შეეძლო მკვლელს ასეთი ულმობელი ნაბიჯის გადადგმა.

მერაბის სული ოჯახს ურჩევს, რომ შურისძიებაზე არც იფიქრონ. ბიბლიის მიხედვით, შურისძიება მხოლოდ და მხოლოდ ღმერთის პრეროგატივაა.

ხალხური ლექსის მოყმის დედასავით მოითხოვს მოკლული, რომ მკვლელის დედას არ გააგონონ შვილის აუგი, რადგან წარმოუდგენლად მიაჩნია დედისგან იყოს ინსპირირებული ასეთი სისასტიკე.

ნუგეში ის არის, რომ მართალი მერაბი ზეცაშია, მკვლელი – ჯოჯოხეთში.

პოემაში ისევ ხიდი იდება ორ სამყაროს შორის, მერაბის აჩრდილი მარადიულად მოევლინება თავის ფუძეს: „ბევრჯერ მიხილავთ სიზმრის სახით ოთახში მავალს, იგრძნობთ ჩემეულ სითბოსა და გასძახეთ ექოს. რიგში ვდგავარ და კვლავ მოვყვები ქორწილის მაყარს, ოკეანესაც გამოვცურავ, თუ ძალა მეყო“.

მიცვალებულის შეგონება დიდი სიკეთის მუხტის მატარებელია: „გულში აინთეთ კვლავ სიკეთის დიდი სანთელი, აღმასისფერი ჩანჩქერებით იმედი მორთეთ. გაანანილეთ სიყვარულის ქარვის მძივები. სევდას დავმაღავ და ზეციდან მოგეფერებით“.

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზიის მიხედვით, მიცვალებულის სული მიღმური სამყაროდან ევლინება და იფარავს ახლობლებს.

აჩრდილთა მოვლინებას თავისი მიზეზი და მიზანი აქვს.

მსოფლიოში ცნობილ დიდ მოგზაურს – ბატონ ჯუმბერ ლეჟავას ძვირფასი მეუღლის სული სდევდა ფათერაკიან გზებზე და მისი ტკივილის მოზიარე ხდებოდა.

ცხადსა და სიზმარში მრავალგზის მოვლენილი გარდაცვლილი დედის ლანდი თავის დამოკიდებულებას გა-

მოხატავს შვილის ქცევებისადმი. გიორგი ლეონიძესავით სჯერა პოეტს, რომ დედის ცრემლები იას აღმოაცენებს: „ჩემო დედიკო, შენი ცრემლებით, ვიცი, მიწიდან იად ამოხვალ“.

იმდენად ორგანულია პოეტისათვის ორი სამყაროს მიმართების თემა, რომ ვერც პროზაში აღწევს მისგან თავს. მას მუდმივად ხედავენ ღირსეულთა აჩრდილები და მათი საშუალებით გვიმხელს თავის მორალურ კრედოს.

ცრემლიანი სტრიქონებით საუბრობს გულნაზ ხარაიშვილი ცნობილი მსახიობის, ნამდვილი ქართველი დედის – ლარისა ხაჭაპურიძის შვილის – დავით გამყრელიძის შესახებ, რომელიც 2008 წლის აგვისტოს დაიღუპა სამაჩაბლოში გაჩაღებული ომის ხანძრის კვალდაკვალ მიმავალი.

არსებითი, ერთი შეხედვით უბრალო, მაგრამ მრავლისმეტყველი დეტალებით ცდილობს ავტორი ამ უნიჭიერესი ქართველი ახალგაზრდის მაღალი ზნეობის წარმოჩენას.

იგი ძალზე კეთილი და გულმონყალეა, მამის ახალი ტანსაცმელი მათხოვარს მისცა დაუნანებლად.

ზაფხულის არდადეგებზე მშობლიურ რაჭაში ჩადის, წინაპრების საფლავებს წმენდს, მათ ხსოვნას ერთგულ დარაჯად უდგას, ერთ ოთახში მოწინებით უკიდია მიცვალებულთა სურათები, მეგობრები ეხვეწებიან, გვეშინია და ჩამოიღეო.

დათო პასუხობს: „ცოცხლების უნდა გეშინოდეთ, რადგან არ იცით, ისინი რას მოიმოქმედებენ. ეს სურათები კი იმ ადამიანების არის, რომლებმაც ამ ოჯახისთვის სიკეთეები აკეთეს და მე რა უფლება მაქვს, ეს დავივიწყო“.

წინაპრების საფლავებისადმი, ზოგადად საფლავისადმი დამოკიდებულებაში არა მარტო ერის ფსიქოლოგია ვლინდება, საფლავის საშუალებით, დამარხვის წესის გარკვევით დგინდება ამა თუ იმ ხალხის საცხოვრისი, საფლავი საბუთია, დადასტურებაა იმისა, სად და როგორ უცხოვრია ამა თუ იმ ეთნოსს. საფლავი პოლიტიკური დავის საგნადაც იქცევა ხოლმე.

საბერძნეთის მეფე მინოსის ვერაგი, პოლიტიკური ჩანაფიქრის მიხედვით, ბოგანო ფრიქსე უფლისწულის იმიჯით უნდა მოვლენოდა აიეტის კოლხეთს, აქ უნდა ეცხოვრა, აიეტის შვილზე დაქორწინებულიყო, აქ უნდა მომკვდარიყო, აქაურ მინაში უნდა დამარხულიყო, რათა მის საფლავს მერე იაზონის, არგონავტების ლაშქრობა მოჰყოლოდა და ჩვენი მინის ანექსია მოეხდინა (ოთარ ჭილაძის „გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა“). აქ წინაპარი თანამემამულის საფლავი საბაბია ჩვენს ქვეყანაში ლაშქრობისათვის.

რევან მიშველაძის ნოველებში ქართველთა საფლავებზე უცხოთა დასაფლავება ხდება, რათა ეს ფაქტი ამ მინებზე პრეტენზიების საფუძვლად იქცეს.

გულნაზ ხარაიშვილის პოემაში მართალი ჭაბუკის სული ზეცაში წავიდა. მისი აჩრდილი ხშირად ევლინება

შვილმონატრებულ დედას და ანუგეშებს: „ზეცაში ბოროტები მოგროვდნენ. მათ სიკეთეზე ვუქადაგებ, რადგან საშიშროებაა, ცა და დედამინა არ წაიჩხუბონ, მაშინ ხომ კაცობრიობა ამოწყდება“.

„ჩემი სამშობლოს, ჩემი ძმებისთვის ზეციდან უნდა ვილოცო“.

როცა გულნაზ ხარაიშვილის ასეთ ნაწარმოებებზე ვფიქრობ, მაგონდება ბერდაიევის ცნობილი სიტყვები: „ერი არის მისტიური ორგანიზმი. მისტიური პიროვნება, ნოუმენი ისტორიული პროცესებისა. ერი არ არის მხოლოდ ცოცხალთა თაობა, არ არის თაობათა ჯამი. იგი არის რაღაც დასაბამიერი ისტორიული პროცესის მარადცოცხალი სუბიექტი. მასში არანაკლებად ცოცხლობენ და მყოფობენ წარსული თაობები, ვიდრე თანამედროვენი“ (ნიკოლოზ ბერდიაევი, ერი და კაცობრიობა, თბ. 1993, თარგმანი ზ. კიკნაძის, გვ. 8,15).

„... ერის ნებაში მონაწილეობენ არა მხოლოდ ცოცხალნი, არამედ გარდაცვლილნიც, მონაწილეობს დიდი წარსული და ჯერ გამოუცნობი მომავალი. ერში შედიან არა მხოლოდ ადამიანთა თაობები, არამედ ტაძართა, სასახლეთა და კარ-მიდამოთა ქვებიც, საფლავის ლოდები, ძველი ხელნაწერები და წიგნები. და იმისათვის, რომ მივწვდეთ ერის ნებას, უნდა ვუსმინოთ ამ ქვებს, წავიკითხოთ გაცრეცილი ფურცლები“ (იქვე, გვ. 29).

მერაბ კოსტავა მიმართავდა ნაადრევად, ტრაგიკულად დაღუპულ შვილს: „კიდევ კარგი რომ ჩემთვის, ირაკლი, გარდაცვლილები არ არსებობენ“.

გულნაზ ხარაიშვილმა შეძლო უცდომლად, ქართული სულით განეჭვრიტა მზეგადასულთა ქვეყანა და ამ გზითაც მიენოდებინა მკითხველისთვის აქტუალური მორალური ჭეშმარიტებები...

გულნაზ ხარაიშვილი საგულდაგულოდ ეძებს უჩვეულო სიკეთის, მტერთან ბრძოლაში იარაღით გამოჩენილი გმირობისა და სულიერი რაინდობის მაგალითებს, ორი სამყაროს, ამქვეყნიური და მიღმური სფეროების შეხმანების ფაქტებს და საგულდაგულოდ აუკვდავებს საუკუნეებისთვის მისაბაძ-საგულისხმო მოვლენებს.

ლექსს „გმირობას აღემატება, ბატონო რეზო, შენი საქციელი“ საფუძვლად დაედო რეალურად მომხდარი ამბავი.

1993 წელს რუსეთ-საქართველოს ომში გმირულად დაიღუპა რევაზ მიშველაძის ერთადერთი შვილი – აჩიკო. ეს იყო დიდოსტატი მწერლის, მეცნიერის, კრიტიკოსისა და პუბლიცისტის, მრავალტანჯული მამულიშვილის „გულის ახანჯვლა“, გაუძღისი ორმაგი ტრაგედია. სიცოცხლემ აზრი დაკარგა, ირგვლივ წკვარამი გამეფდა. მამის ცრემლის ნიაღვარი ედინებოდა საფიცარი ჭაბუკის კუბოს.

ამ დროს გაუგონარი ამბავი მოხდა. მწუხარებისგან გაოგნებულ მამას მეგობარი გამოეცხადა, რომელსაც მხედრიონელები სიკვდილით ემუქრებოდნენ, წუთებში შეიძლებოდა სისხლი დაღვრილიყო. ერთადერთი გამოსავალი არსებობდა: მხოლოდ ბატონ რეზოს ავტორიტეტს შეეძლო სასიკვდილოდ ალესილი ხმლის შეჩერება.

ვიდრე შიშისგან დაბნეული მთხოვნელის სიტყვებს გაითავისებდა, ზეციურმა ხმამ ჩამოსძახა: ხალხის მშველელო, დროს ნუ კარგავ, ფრთამოტეხილი ხარ, მაგრამ გამაგრდი, ისევ მაღლი დათესე, ამით ცის სავალ გზას გამოიკაფავ, სასწორზეა მეგობრის ბედი და თუ მას გადაარჩენ, გმირს გინოდებო. თავად უფალმა გამოგიგზავნა კაცი საშველად, „ნატყვიარ გულმაც უნდა შეძლოს სხვათა მიხედვა, ო, დაგელოცოს, დიდოსტატო, ოქროს მარჯვენა“, ჩაესმა ისევ და შვილის ხმა შეიცნო. მიხვდა, ცხოვრება ისევ გრძელდებოდა, რომ ისევ თავგანწირული მეომარი უნდა ყოფილიყო: „მეგობრისთვის თავგანწირვა მაჯისცემაა, ეს გმირობაა, დაამარცხო მართლაც სიკვდილი“.

ამ სიტყვებმა მწერლის გენეტიკური სიკეთე ქმედით ძალად აქცია, სძლია პირადულ მწუხარებას და განსაცდელში ჩავარდნილი ადამიანი გადაარჩინა.

პოეტმა ქალმა ასე შეუპირისპირა ერთმანეთს ორნაირი გმირობა, სულის უკვდავების რწმენამ შეაძლებინა მოესმინა მზეგადასულის ხმა, რომლის გმირული სული ოჯახში, დიდბუნებოვანი მშობლების მიერ იყო მარადიულობისთვის ნაძერწი.

„სიკვდილი მოვკალი მეუფეო, შენი წყალობთ“ (მეუფე, თადეოზს, მირიან იორამაშვილს), ამბობს პოეტი, რადგან ირწმუნა, სულის მარადიულობა, სიკეთის ნერგის ნაყოფის ფასი.

პოეტის „სულის ძიებები“

გულნაზ ხარაიშვილის „სულის ძიებები“ არიან ბიბლიური წინასწარმეტყველები, ქართული და უცხოური კლასიკური მწერლობის ვარსკვლავები, ცნობილი ღვთისმეტყველები, ასევე, ხალხური შემოქმედების მოგვები. ხალხური ინტონაცია მკაფიოდ არის აღბეჭდილი პოეტის „სულის რელიეფზე“.

დავიმონწმებთ პოეტის გამონათქვამს სერგი ლომაძის შესანიშნავი წიგნიდან „გზა მწვერვალისკენ“: „ნიკოლოზ ბარათაშვილი, აკაკი წერეთელი, ვაჟა ფშაველა, გალაკტიონი, ტერენტი გრანელი უდიდესი ვარსკვლავები არიან მთელ სამყაროში, მაგრამ შოთა რუსთაველი თვითონ არის სამყარო“.

გულნაზ ხარაიშვილს გათავისებული აქვს „ვეფხისტყაოსნის“ იდეების სიღრმე. ერთგან ამბობს: „მე სიყვარულში თინათინიც ვერ შემედრება“.

ნადირ-მხეცთა და ურჩხულთა ხროვასთან იგი ისეთი უშიშარი მეომარია, როგორც ტარიელი.

ამხანაგობა-მეგობრობაში, სიკეთის თესვაში „მზის ათინათის“ ავტორი რუსთველის ავთანდილის სულიერი ორეულია.

გულნაზ ხარაიშვილს შემოქმედებითად გაუთავისებია ქართული პოეზიის აზრთა საჭეთმპყრობელების სიბრძნე, სახეობრივი აზროვნების თავისებურებები. აქ არა მიბაძვა, არამედ ჯანსაღი გავლენა, დიდი წინაპრების სულიერი იმპულსები იგულისხმება, რადგან ყოველი სი-ახლე წინამორბედთა ჯანსაღი ტრადიციებიდან არის თავისებურად ამოზრდილი.

„ყვავილი ხრამში“ ვაჟასებური ჰუმანიზმის გამოვლენით იქცევს ყურადღებას. ლექსის ავტორი თავის ვალად მიიჩნევს, ხრამის პირას ამოსული, ქარების ორომტრიალში მოქცეული და სიკვდილისთვის განწირული ყვავილი ფხვიერ მიწაში გადარგოს და გადაარჩინოს.

მისი „სევდიანი ხე“ ვაჟას „ხმელი ნიფლის“ ბედშია ჩავარდნილი. გრიგალისგან გახლეჩილი, მტირალა, გვალვაში გახმობისთვის განწირულ ხეს ლექსის ლირიკული პერსონაჟი წყალს აპკურებს, მოაცოცხლებს და „ვალმობდილად“ თვლის თავს: „... მოვედი და ტოტებს წყალი დავაპკურე, მოვაცოცხლე ხის ტოტები უცებ. თუ მოყვარედ დამიგულე შენ, ნიფელო, ვალმობდილი გავუყვები ქუჩებს“.

იფქლის ღეროს ღვარძლისგან წმენდს, ქარის დროს თაველს უბეში შეიფარებს ხვალისთვის მზრუნველი პოე-

ტი („ათინათი“ წმინდა ნინოს მადლითაა შემოსილი), ვაჟას ჩარგალში მიაყურადებს „სულდგმულ მთებს“, ესმის ამ კავკასიონზე მიჯარული დევების სუნთქვა, უნაზესი ენძელების ჩურჩული.

ფშავში, ხევსურეთში საღვთო მადლს შეიგრძნობს.

იმერეთში „აკაკის ნატერფალზე“ დადის, „ხედავს“ მგოსანს, „სიყვარულით ლამენათევს“ და ამბობს: „თამადა ვარ სიყვარულის გამოხსნაში, იმერეთში სხვაფერია გაზაფხული“ (იმერეთში).

პოეტი ქალი ხედავს ფითრიან, ქარიშხლისგან კვირტებ და ფოთლებდამწყვეტილ ხეს, რომელიც ტირის, რადგან საზღვრებს იქით გაყიდულან მისი ტოლები და ლექსის ავტორი თავის ნატვრა-მონოდებას ასე გამოხატავს: „...სალი ფესვი გაქვს, გამოისხი ისევ ყლორტები, ისევ ამალლდი, აზვიადდი, ცად აიჭერი, შენმა შრიალმა გამახსენოს ძველი ნოტები“...

ხოლო კაცთა მოდგმას ასე მიმართავს: „ვთხოვ, კაცთა მოდგმას, კვლავ მოუხმონ სიბრძნეს, გონებას, ტყეა სიცოცხლე, გაუფრთხილდნენ და სცენ თაყვანი. მტერი მომრავლდა და აშკარად გვაქცევს მონებად, ტყე არის ჩვენი ჰაერი და ... ბავშვთა აკვანი“ (ისევ ამალლდი).

ბიბლიაში ბალი ებრაელი ხალხის სიმბოლოა.

გალაკტიონის პოეზიაში ტყის, ბალის, ვენახის განადგურება, მუხების მოჭრა, ხალხის, ერის მოსპობის ტოლფარდია (მშვიდობის წიგნი, მუხები).

ანალოგიური აზრი ამოიკითხება ოთარ ჭილაძის რომანში „გზაზე ერთი კაცი მიდიოდა“, რომელშიც დარია-

ჩანგის ბალის განადგურება ერის დაცემის, დაბეჩავების პრელუდიად ყლერს.

მრავლისმეტყველი სიმბოლოა გიორგი ლეონიძის ლექსი „ოლე“, რომელშიც „მარტოხე“ „მარტოობის შხამით“ შიგნიდანვე გამომწვარია, ხოლო „ქარის ეშვებს“, მეხს მისი მოთხრა უნდათ, „ყინვის კარჩხი“, „წვიმის შუბი“, „ღრუბლის შვავი“ ურტყამს ხედ ქცეულ „ბაღამის და ცრემლის სვეტს“, ამაოდ ელის სიყვარულს, ესმის ყორნის ყეფა და ფრთებდანყვეტილი დაკიდებულ არწივს ჰგავს.

პოეტი ასე მიმართავს ლიახვის კლდეზე მდგარ ნამეხარ მარტოხეს: „რამო, მიწას მიჭედოლო, გასჭერ, აიქროლე, მარტოობის არტახები გადახიე, ოლე“ – რომ სთქვა: გული თუ მტკიოდა, ახლა აღარ მტკივა; რომ ლიახვის რძიან ქაფში შემოცურდე ტივად,... რომ შენ იყო ჩემს დარბაზში შუაბოძის ტოლი, რომ გრძელ ტივებს მოუძლოდე, ხეთა წინამძღოლი!“

ოლე მრავლისმეტყველი სიმბოლოა, მასში ამოიკითხება როგორც მარტოსული ადამიანის, ისე მრავალტანჯული ერის ტრაგედია.

გიორგი ლეონიძესავით სჯერა პოეტ ქალს, რომ დედის ცრემლები იას აღმოაცენებს: „ჩემი დედიკო, შენი ცრემლებით ვიცი, მიწიდან იად ამოხვალ“, სხვაგან „ენძელებია ამოსული დედის ცრემლებით“...

აშკარაა, გულნაზ ხარაიშვილი წინაპარი დიდი პოეტის სულის ტალღას მოჰყვება თავისებური გაბედულებით.

პოეტ ქალს ხელენიფება მსოფლიოში აღიარებული გენიოსების შეგონებების და ხალხური სიბრძნის ძალზე ორგანული სინთეზის (და არა სიმბიოზის) მიღება: „ბატონობას იოლად ისწავლიო, გოეთეს უთქვამს... გონივრულად მართვას სხვა ნიჭი სჭირდება. შენი ნაბიჯი უაზროა. ისევ მე მითუთქავს, ფუყე თავთავთან, მეცოდები, გაგიჭირდება“ (გაგიჭირდება).

ცნობილია, „ურელიგიო კულტურა ფსევდოკულტურაა“, ჭეშმარიტი პოეზია თავისებური რელიგიაა.

სასულიერო პოეზიასთან, ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა, ღვთისმეტყველთა სიბრძნესთან წილნაყარია გულნაზ ხარაიშვილის სიტყვა.

წმინდა წერილის მცნებებით, ქრისტიანული მორალით ნასაზრდოებია პოეტის სული და ამიტომ უფლება აქვს უზენაესი პოსტულატებიდან განსაჯოს საკუთარი თვალსაწიერი და ვისაც მისი სიტყვისა და საქმის ფასი შეუცვნია, არ უნდა გაუკვირდეს ასეთი გაბედული განაცხადი: „შემისწავლე, როგორც წმინდა ბიბლია“...

ტრადიციული პოემისადმი გულგრილობა მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან გაძლიერდა, რაც, უპირველესად, სიუჟეტის იგნორირებასა და ამ ჟანრის ლირიკული ლექსის ტრადიციებთან მიახლოებაში გამოვლინდა.

გულნაზ ხარაიშვილი ჯიუტად ერთგულებს ტრადიციულს, თანაც აკროსტიხისადმი მიდრეკილებით გამოირჩევა, თუმცა არც ლირიკულ პოემას ემიჯნება, რომლის ნიმუშიცაა „ვაჟა ეგრისელი“.

ბუნებრივია, პოემის მიზანია დიდი პოეტის, ტიტანური „კოლხური ფსალმუნების“ ასტომეულის ავტორის ურთულეს სამყაროსთან მიახლოება და თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ეს ჩანაფიქრი მიღწეულია.

ვაჟა ეგრისელი დახასიათებულია, როგორც კლდის ვეფხვი, ლომი, მთის არწივი, მისი სიბრძნისა და მშვენიერების სამყაროს მახასიათებლებია: ზღვა, ოკეანე, ქარი, მუხა, მზე, სხივი, ია, ვარდი, იასამანი, ვერხვი, წყარო, ცა, ხიდი, ოქროს მეტაფორები“.

კოლხი „ქრისტეს მხედრის“ ლექსები სახელდებულია, როგორც „ქარვის თვლები, დიდი ცოდნა, ფსალმუნები, ლოცვები, სულის მზრდელი გალობა, სულიერი შიმშილის დასაპურებელი სიტყვა, სულის სანთელი, სიტყვის ჰარმონია“.

ჭეშმარიტი პოეზიის უპირველესი თვისება მისი სასწაულმოქმედი ძალაა და გულნაზ ხარაიშვილის დაკვირვებით, ვაჟა ეგრისელის სიტყვის „სეისმური ძალა“ ნიანგსაც აძინებს (თვით „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი თავის ლირიკას წინასწარმეტყველ ელისესავით მიცვალებულის გამაცოცხლებელ „სიტყვის ბალახს“ უწოდებს, ხოლო თავის სიტყვაში ჯადოსანი სირინოზების დამატყვევებელ ძალას ხედავს).

მინიატურაში „უმანკობამ პოეზიით ფრთები გაშალა“, საუბარია იმაზე, რა ზემოქმედება იქონია ვაჟა ეგრისელთან შეხვედრამ გონებაარეულ ახალგაზრდებზე, როგორ მიაძინა მისმა ლექსებმა მათში თავქარიანობა, როგორ შეასხა პოეზიამ ფრთები მიჩქმალულ უმანკოე-

ბას და სულ სხვა სადინარი მისცა მოზარდის ვულკანურ ენერჯიას...

ლექსში „დიდო მგოსანო“ „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი შედარებულია ქართული სიტყვის სამ გენიასთან: შოთა რუსთაველთან, ვაჟა ფშაველასა და გალაკტიონ ტაბიძესთან.

ვინც იცნობს ვაჟა ეგრისელის პოეზიას, ეს აზრი არც უსაფუძვლოდ მოეჩვენება და არც მკრეხელობად.

ცნობილია, რომ „კოლხი ქრისტეს მხედარი“ ბიბლიური იაკობივით ერკინება ღმერთს, ეჯიბრება დავით წინასწარმეტყველს, პოეტების მეფეს, ხოლო ვაჟა-ფშაველა მოხსენებული ჰყავს, როგორც „ძმა, თანატოლი, მეგობარი“.

ვისაც სულის თვალით განუჭვრეტია ჩვენი თანამედროვე პოეტის უკიდვანო სიტყვის ოკეანე, ამ განაცხადს სრულიად ბუნებრივად მიიჩნევს, კონკრეტულად კი ვაჟა ფშაველასა და ვაჟა ეგრისელის მთის სახისმეტყველებაზე და კიდევ ბევრ რამეზე დაკვირვება ნათელს გახდის, რომ ვაჟა ეგრისელი, მართალია, წინაპართა ტრადიციებს შემოქმედებითად ითავისებს, მაგრამ იწყებს იქ, სადაც თავდება ვაჟა ფშაველა, სადაც წყვეტს თავის სათქმელს გალაკტიონ ტაბიძე.

მთის გენიოსი ვაჟა-ფშაველა კავკასიონის დევების მეხოტბეა, ვაჟა ეგრისელმა ხედვის არეალი უფრო გააფართოვა, მთების სახეებს ფილოსოფიური, რელიგიური, ესთეტიკური დატვირთვა მისცა კოლხმა პოეტმა, ჰიმალაის, შამბალას, ანდების, პარნასის მთები, პოლარული

მთა მოიხილა და გრაალის ადგილსამყოფელი მთაწმინდაზე, კოლხეთში, „ჩე გოლას“ მთასთან (სამეგრელოში) იგულვა.

რაც შეეხება რუსთაველთან ნათესაობას, არც ეს აზრია უსაფუძვლო თუნდაც იმიტომ, რომ რუსთაველივით ისიც მოციქულებრივ სიყვარულს, ანუ საღვთო სიყვარულს უმღერის, ისიც, „ვეფხისტყაოსნის“ პერსონაჟებით ერკინება ლომ-ვეფხვებს, ანუ მდაბალ ვნებებს, ნეგატიურ სანყისებს, ისიც, ტარიელივით, „ვეფხისტყავით“ მოსილია და ასევე ვეფხისტყავით მოსავს კოლხეთს. ვეფხის ტყავი კი ღვთისმეტყველთა აზრით, ვარსკვლავთა სამყაროს, ზეცის, ღმერთის სიმბოლოა, სამეფო ინიციაციის, უზენაესი გონების განსახიერებაა. ვეფხვი სიმბოლოა ქრისტესი, ხოლო ვეფხის ტყავით მოსილი ქრისტეშემოსილს ედრება (წმინდა ბასილ დიდი). კოლხი ქრისტეს მხედრის სამოსელთა შორის, განსაკუთრებით აქცენტირებულია ნათელშემოსილი, მზითშემოსილი, ცეცხლშემოსილი, ზეცითმოსილი. ხოლო მის ძირეულ საღვთო სახელთა რაოდენობა ასზე მეტია, რაც აღემატება რუსთაველის, გურამიშვილის, ვაჟა-ფშაველას, გალაკტიონის, ტერენტი გრანელის რელიგიურ სიმბოლიკას. ამასთან, მხედველობაში გვაქვს არა მხოლოდ მათი რაოდენობა, არამედ ორიგინალური ელფერით მოსილი, განსაკუთრებული ელვარების მქონე მეტაფორები და გვახსენდება პროფესორ ტიტე მოსიას განაცხადი, რომ „რუსთაველის, ვაჟა-ფშაველასა და გალაკტიონის შემდეგ ქართულ პოეზიას არ ჰყოლია უფრო დიდი მეტა-

ფორულენოვანი პოეტი, ვიდრე ვაჟა ეგრისელია“ („იქმენ ნათელი“ ანუ პოეტური წარმოსახვის ფურორი“, ვაჟა ეგრისელი, „კოლხური ფსალმუნები“, ტ. 3, 2006, გვ. 10).

გულნაზ ხარაიშვილის ამ პოემამ (თუ ლექსმა) მერაბ კოსტავას „გალაკტიონი“ გაგვახსენა, რადგან ორივე ნაწარმოები ამ ორი პოეტის ურთულეს სამყაროში შესასვლელი უცდომელი გზამკვლელია... ვისაც აინტერესებს, გალაკტიონისა და ვაჟა ეგრისელის მიმართება, საკმარისია მოიძიოს მზის, მთვარის, ზღვის, ქარის სახეები და პრობლემები ორივე პოეტთან.

პოეტი არ ერიდება გაბედული პარალელების გავლენას ვაჟა-ფშაველასა და ვაჟა ეგრისელს შორის: „...ფშაველა მთების არის არწივი, ეგრისელი კი პოსეიდონი. ვიცი, ორივე არის ნაწილი ჩვენი სამშობლოს მთის და მიწის“.

ცისა და მიწის მომღერალს, თავის თანამედროვეს ასე ახასიათებს ლექსის ავტორი: „შენ იცი, ქვეყნად დადის პოეტი, ვინც ცას დაადო მთვარის ბოქლომი და დასტრიალებს ვით კაპოეტი, მშობლიურ მიწას მზით მოქროვილს“.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი „ქვეგამხედვართა“ რისხვაა, „სიბრძნის ღვინით“ სნეულთა მკურნავია, ხოლო მისი „იქმენ ნათელი“ ათასწლეულებისთვის განკუთვნილი წიგნია: „სძულს მოღალატე, ქვეშგამხედვარი და სიბრძნის ღვინით კურნავს სნეულებს, „იქმენ ნათელით“ ქრისტეს მხედარი გადაუქროლებს ათასწლეულებს“ (ვაჟა ეგრისელის პოეზია).

„სიბრძნის ღვინო“ ზეცის სავანეშია, იგი თვით ღმერთია, როგორც ესაიას წინასწარმეტყველებაში „ძველი, დაწმენდილი ღვინო“ (ესაია წინასწარმეტყველი, თ. 25,6).

„სიბრძნის ღვინის“ ვარიაციებია გალაკტიონის „ძველისძველი ღვინო“, „ცისფერი ღვინის“ ნყურვილი, ხოლო „ძველი ღვინით“ თრობა, „მეზღვაურებისთვის“ (პოეტებისთვის) ღვინის შეთავაზება მარადიულ სიბრძნესთან, უცვლელ ჭეშმარიტებებთან ზიარების მომასწავებელია.

გამორჩეული ეპითეტებით და შედარებებით არის დახასიათებული ვაჟა ეგრისელის პოეტური იმპერია: „რუსთველს, აკაკის და გალაკტიონს არ მიწყენს ღმერთი, რომ შეგადარო, გავხარ ზღვის ტალღას, ლამაზ რიონსაც და ხელისგულზე გიდევეს სამყარო. პოეზიაში? ბერძნულად დგახარ, ცის ფირუზი ხარ და ეკვატორი... შენი ლექსები ლამის ცას ასწვდეს, რიტმით, სტილით და მეტაფორებით...“

ისევ და ისევ ახალ-ახალი სახეებით ხდება „კოლხური ფსალმუნების“ ხუთტომიანი, ხუთი ათას გვერდზე აღმატებული კრებულების ავტორის დახასიათება: „დიდო პოეტო, ფრთაშესხმული აზრის სარდალო, გულით გიმღერი, მოკაშკაშე ლექსით შუქმფინარს. აბა, მე თავი მუზის ღმერთკაცს ვით შევადარო, ო, მაპატიე, სუსტი ფრთებით თუ ახლოს ვფრინავ“.

სხვა ლექსში პოეტის რწმენით სავსე გალობით მოხიბლულია თვით მაღალი ზევსიც და პარნასში იწვევს ქართველ პოეტს.

კოლხი პოსეიდონი „აზრის კუნძულზე“ თვრება „იდუმალების ყანნით“, სახეთა ღრმავროვნებით, „წმინდა ცეცხლით“, სულის სინაზით აოცებს მისი თვალუნდენელი მწვერვალები, ლოცვის, გალობის ინტონაციები („იქმენ ნათელის“ შთაბეჭდილება).

პოეტის სიტყვის ძალა „ააციკროვნებს ცისარტყელას, ყინულს ადნობს, ნიანგს აძინებს ჰარმონია, აზრთან ჭიდილი, ურჩხულს ასამარებს... ნიჭით გაატრიალებს ქარბორბალას, სუსხით რომ გვყინავს, დააპურებს მთელ საქართველოს (იმედის წყაროვ).

გოდერძი ჩოხელი მიჩნეულია, როგორც „ნაწილიანი“, ანუ ღვთისგან ხელდასხმული, ნათელხილვის და ნათელსმენის ფენომენებით მომადლებული, „ნაწილიანები“ არიან მისი პერსონაჟებიც – თანდილა, თევდორე, დონატა...

პოეტისთვის მახლობელია რომან „მგელის“ ავტორი, ბნელი ინსტინქტების, აპოკალიფსური გველეშაპის, მგლების, ნადირ-მხეცების წინააღმდეგ მეომარი დიდი მწერალი, რადგან თვითონაც ვეშაპის, ნიანგის, მელიის, დათვების, „მგლების ხროვის“ ბოროტებასთან შეურიგებელია: „ამ მგლების ხროვას არასოდეს არ დავენებდები“ (მგლების ხროვა).

გულნაზ ხარაიშვილის პოეზია ამაღლებულის, ტრაგიკულის, მშვენიერების, სიკეთის ფლუიდებით გამორჩეული ფენომენია.

ჯერ კიდევ ფსევდო-ლონგინე წუხდა „ჭეშმარიტად დიდბუნებოვანი და სულიერ სიმაღლეთა წვდომის ნიჭით ცხებული ნატურების იშვიათობას და ამაღლებულის უკ-

ვალოდ გაქრობას.. ბერნი ეპოქის წყევლად და საყოველთაო უბედურებად მიიჩნევდა, რასაც თავისუფალი სულის უქონლობით ხსნიდა.

ფსევდო-ლონგინეს მიხედვით, „ამაღლებულის გრძნობა ბუნებისგან თანდაყოლილია და არა განსწავლით შეძენილი, ხოლო გარკვეული მეთოდი გვანვდის ყველა ცალკეულ შემთხვევაში ამაღლებულის თავის დროსა და თავის ადგილას ხმარებას... ამაღლებულის ხუთი ნიშანია: „სულის სიმაღლე და სითამამე – მძაფრი და ზეაღმტაცია ვნება, აზრობრივი და სიტყვიერი ფიგურების მწყობრი ერთობლიობა, სიტყვაკაზმულობა, ტროპებითა თუ ხატოვანი გამოთქმებით მდიდარი მეტყველება, ორგანული მთლიანობა და ამაღლებულის ხარისხში აყვანილი ერთიანობა“ (ამაღლებულისათვის, გვ. 200, 99, 111).

გულნაზ ხარაიშვილი ასევე ნილნაყარია ხალხურ სიბრძნესთან, ხალხურ ინტონაციებთან: „რასაც დათესაც, რა კარგია, იმას იმკიდე, გულის ტკივილო, შენ დააჩოქებ უღელ ხარ-კამეჩს, ცხვრის ტყავში გახვეული მგელი ხარ, ფუყე თავთავთან, მეცოდები, გაგიჭირდება, ალხანას ჩალხანები არ მოაკლდება, ერთი კი სულით ჯოჯოხეთის მაშხალასა ჰგავს, ჭყინტი ყველივით გამომწურა ფიქრმა საერთოდ, დარდის ურემი გადაყირავდა“.

პოეტური გაცემა ხალხური ელფერის მქონე სტრიქონებით გამოიხატა: „მიკვირს, სიმართლეს ფეხქვეშ მინა რატომ ეცლება, ანდა სიკეთეს რად არ ხედავს მავანთ-მავანი. უწყლოდ მცენარეს ბუნებრივად ფერი ეცვლება, ყვავმა აკენკა იმედების ყურძნის მტევანი“.

პოეტის მორალური კრედო ისევ ხალხური ინტონაციით შეიმოსა: „სხეულს რკინის ჯაჭვის პერანგს ვაცმევ, ნინ შემომხვდა მხეცთა დიდი ხროვა, რაც ჩემია, მას არავის მივცემ... ჩემს ბანაკში მტერი ველარ მოვა“ (ბანაკში მტერი ველარ მოვა).

„ლექსით ვაფრთიანებ... ხუნდებსა და მშვიდობის ბარტყებს“ – ასე სადად გამოვლინდა პოეტის კრედო ლექსში „ველოდი ნაყოფს“.

ზეცისკენ დაუოკებელი სწრაფვა, მზის, მთვარის, ვარსკვლავების სავანეში სულით ხეტიალი, სულიერი ცის საიდუმლოებათა შეცნობის სურვილი, მზის ათინათით, მთვარის შუქით, ცისარტყელებით სულიერი ნათელდება გვარწმუნებს, რომ გულნაზ ხარაიშვილის პოეტური პლანეტა ამაღლებულის ერთ-ერთი ძალზე შთამბეჭდავი სახეა, ის ხომ „ნარნარა, ფურცლებს ცისარტყელას ფერებში“ ავლებს, „ცისარტყელა ახვევია ტანზე“. მისი სტრიქონები მკითხველისთვის არის ნიავი, გაზაფხული, სიკეთე, სიყვარული, ანგელოზი, მკურნავი, მეკვლე, მუხა, თბილი ტალღა, მზის ორიონი... (ჩემო მკითხველო).

სიმაღლისკენ სულის ფრთებით მიმსწრაფი, „ფიქრის სერს“ აივლის, აღმართზე როდი ჩერდება, მწვერვალებისკენ აგრძელებს გზას.

შემოქმედებითი თავისებურების ზოგიერთი ასპექტი

გულნაზ ხარაიშვილი აგრძელებს ქართული კლასიკური პოეზიის ტრადიციებს, მისთვის ქეშმარიტი მხატვრული სიტყვა არის რწმენის, სულიერების ეროვნულ-ფილოსოფიური პრობლემების განცდა-გაანალიზება, განჭვრეტა.

პოეტის შემოქმედება რელიგიურია, რაც მოითხოვს ენიგმური სახეების საჭიროებას და ბუნებრივია, საღვთო სიმბოლოების არსებობა მის პოეზიაში, როგორცაა: მზე, მთვარე, ვაზი, კიპარისი, სული, ნაძვი, იმედის წყარო.

ცხოვრების წინააღმდეგობრივი ხასიათის გაშუქებისას ხდება ქარის, წვიმის თოვლის, ეკლის, ზღვის, ქარის, აპოკალიფსური სახეების (მხეცი, მგელი, მელა, დათვი,

ნიანგი, ვეშაპი, გიურზა), პერსონიფიკაცია, ალეგორიულ-სიმბოლური პარადიგმებით ასახვა. მადლშემოსილ პოეტს სჯერა ღმერთის, რწმენის სასწაულების, ნიჭის ყოვლისშემძლეობის: „მე შენი რწმენით ყინულს დავადნობ, მოვეფერები მტერსაც ძმასავით“, „ლოყას ცრემლით ჯვარი დამეხატა“, „გრძნობის ჯვარზე ვარ გადალანდული“, „ტოტს ჩამოხლეჩილს შეახორცებს ღვთის რწმენის ძალა“, „ნიჭით გაატრიალებ ქარბორბალას, სუსხით რომ ყინავს“, „ააციკროვნებ ცისარტყელას“, „დააპურებ საქართველოს“, „კალმით ვირჩენდი ბევრჯერ იარას“, „ნაკუნ-ნაკუნ დავშლი სალ კლდეს, თუ აშარდა“, „სტრიქონები ხმლებია და ფარებია“, „შარს და ქარიშხალს ხელოვნებით უნდა გაგვყარო“.

გულნაზ ხარაიშვილის სახეების უმეტესობა ხალხური ელფერით, ხალხური ინტონაციით, სასაუბრო ლექსიკით სავსეა. ის გვარწმუნებს ქართული მხატვრული სიტყვის ახალ-ახალი შესაძლებლობის გამოვლენაში: „ნაისრი მკლავი კვლავ გაუძლებს ურჩხულთან ბრძოლას“, „იგუნდების სამყაროში რას ჩხავის ყვავი“, „ზღვა არის ლურჯი, სადაც დიდი ვეშაპი ცურავს“, „ააციკროვნებ ფუნჯით სიოს, სუნთქავს ბუნება“, „ჩუმიად ძარღვები მახრასავით ძარღვებს დაღრღნიან“, „ლალისფერ მძივებს ბლუჯად ფეხით მოვანიავებ“, „აფრებად გაშლი იალქანზე ფიქრებს ყიჟინით“, „ლელვის ჩირივით ტკბილი იყო ჩემი ბავშვობა“, „შავო ღრუბელო, რად მესროლე წყლიანი გუნდა“, „აზვირთებულ ნიჭს ღვთის ქუდი რომ ხურავს მეფური“, „ესხივფერება შენს პალიტრას მზის ათინათი“, „ენძელებია ამოსული დედის ცრემლებად“, „ძველ რძესავით კი იმედები სულმთლად აჭრილა“, „ნე-

ტავ სად ფრინავს, ვის ახარებს ჩემი მერცხალი“, „არ ვემსგავსები ავი საქმით მხიარულ ავსულს“, „შენამდე ცრემლი ყანწებით მასვეს“, „ბედისწერა კი მტანჯავს ტი- ალი“, „ლოთი ქალივით დარდმა დამათრო“, „ჩემი იმედე- ბი დიდ ეკლებში დარჩა გადაღმა“, „ეს ქარბორბალა ლა- მაზ ქალაქს რას შეეჩვია“, „პური არა, შენი სიყვარული მშია“, „ქარს არ აჰვე თავნებას და გიჟმაჟს“, „გულში მი- ტომ შემომთოვა, უშენობით რომ ვლონდები“, „გულში ამომსვლა ფითრი“, „ფიქრის გორა კი გულით დამაქვს როგორც ლოდები“, „დევის ფრჩხილივით წამოზრდილა ნაძვის წიწვები“, „სიმინდის კაჭაჭები ისე ჩამწკრივებუ- ლან, როგორც სამხედრო ჯარისკაცები“, „ხელს მიფა- თურებს სულში ფიქრები“, „ცხვარი ხარ და მგელთან რომ ხარ, კვლავ მებრალები“, „ღალატისთვის კუპრის ალში ინვიან“, „ყვავმა აკენკა იმედების ყურძნის მტევან- ნი“, „შენით სალ კლდეს ქვიშასავით დავშლი, „ღრუბლის კიბეს ავყევ მაღლა, მიღმითსაც ფიქრით მივწვდი“, „სა- ტანამ თავის კვალში გატარა“, „ხან მახრასავით ჩამცე- ლავენ მწარე ეჭვები“, „ცრემლის ბურთებს ვკიდებ ამ ჩემს წამწამებს“, „მაჯლაჯუნა მიფათურებს თათებს“, „სევდის სეტყვა და ღრუბლის ფენა ხარ“, „ია ვიყავ და ბოლქვად გავქვავდი“, „ცის ვარსკვლავები ნიყვებივით უნდა დავკრიფო“, „გაზულუქებულ ღიპუცებზე ზიზლით ივსები“, „ხორცის საჯიჯგნად წუთიერად ქარს მოენო- ნე“, „ლამისაა ზეცას ჭერი ავხადო“, „ჩემმა დარდებმა ლამის წამრეშოს“, „ჩემს წინ ქვები თავდაყირა გორდები- ან“, „გული ჯავრისგან თორნესავით გახურებულა“, „ბუ- მია ირგვლივ ბინძური მტვერის“, „ხელს მიფათურებს სულში ფიქრები“, „შენ ხარ დარდის მწვერვალების დიდი

ხურო, სიკვდილისგან მოგზავნილი შავი რაში“, „წლების ურემი გადაყირავდა“, „ტკივილი გაჰყვა დარდის ქარავანს“, „იცინის ეშმა, მოჯირითობს სიკვდილის რაში“, „ვნუხ, მომრავლდა ერში გიურზები“, „ველარ გავლიე ლიანი“, „ვაი-ვიშების ეპოქაში რალა ვაშენო“, „რიყრაყი და, ქარო, სულში ნუ ეფეთები“.

ზოგჯერ პირდაპირ გამოყენებულია ხალხური ფრაზები, ანდაზები, შეგონებები: „ალხანას ჩალხანები არ მოაკლდება“, „გადაგიბრუნდა ბედის ურემი“, „რა ჯაჭვით ჰქონდა ბედი დაბმული“, „იმედი თოკით არის დაბმული“, „გავეცალე აბლაბუდებს“, „ობლის კვერი გამოცხვება“, „არ გეგონო მე რიოში“, „ტანზე კაბად სხივები მაცვია“, „გულის ტკივილი ხარ“, „ფუყე თავთავთან მეცოდები, გაგიჭირდება“, „ერთი კი მართლაც ჯოჯოხეთის მაშხალასა ჰგავს“.

ხალხურ ფრაზებში, რვა, ათმარცვლიან და თორმეტმარცვლიან ლექსებში შეჭრილია ახლებური ელფერით აელვარებული სახეები. პოეტი არასოდეს გამოდის მიმბაძველად, პირიქით, გრძნობ, როგორ გაუთავისებია და ახლებურად აღმოუჩენია ქართული სახეები.

მისი პოეზია ავლენს ქართული ენის ამოუწურავ შესაძლებლობებს: „ცის ვარსკვლავები ნიყვებივით უნდა დავეკრიფო“, „ჩემი ლექსია გაზაფხულის იასამანი“, „გულო, შეამონმე შენი კიდეები“, „ერთგულების ყვავილებს გირგავ“, „სულზე ვარდად მოგიფენდი ცის ულურჯეს სივრცეს“, „გამიშუქა მთვარემ გულის უბნები“, „შარიანი ქარიშხალის ჯიბრზე, ეზომიდაც გავახარებ ვარდებს“, „ფეხით მოვთელე ნამქერების ქარტეხილები“, „ღრუბლის კიბეს ავყევ მალლა, გადვიხედე ცის მთის იქით“, „ფიქ-

რით ვნიჴნიდი ღრუბლების ფთილებს“, „ნაკუნ-ნაკუნ დავშლი სალ კლდეს“, „გულუბრყვილობის ავკეცე კიბე“, „ცივ ჩანჩქერიდან ასხლეტილ კალმახს დაუნდობელად ფატრავენ მუცელს“, „ნანილ-ნანილად გადავკუჭავ ფიქრს სულანენილს“, „ნანვიმარ სულში ქარმა ბუმი და-ატრიალა“, „ცის ბილიკები მიმოვირბინოთ“, „ვცდილობ, ჩაგისახლო სულში ყვავილი“, „ერთგულების ყვავილებს გირგავ“.

ლექსებში გვხვდება შეგონებები, ბრძნული აზრები: „ღრუბლები ტალღებს აორთქლებდეს, ეს სად ყოფილა, ან ნოსტალგიას გაეფანტოს დარდის ღრუბლები“ (შთამომავლობა), „ღმერთი აგაცდენს ტანჯვას და საფრთხეს სუსტი, უმწეო თუ შეიფარე“ (სიკეთის თესვა) „ქარს არ აჰყვე თავნებას და გიჟმაჟს“ (გამეხარდა) „ძეძვ-ეკლებ-შიაც შევამჩნიე მე სინანული“, „სულგანმენდილნი მიღმიეთში დასეირნობენ“, „სულის ნვიმებად ნუ გახშირდები“, „მეგობრისათვის თავგანწირვა მაჯისცემია“, „ავი სულე-ბის ნემსების ჩხვლეტივთ ჭკვიანი ცხვარიც მგლად გადა-იქცა...“ „საით წაგიყვანს ბედისწერა, არ გეკითხება, დარდით ივლი თუ მეფესავით გინევს ცხოვრება, აისი ბევრჯერ ახლოსაა, ხან ქარით ფრთხება...“

ზეციურთან წილნაყარს, ესმის სხვათაგან მოუსმენე-ლი: „სიო მანვდის ლამაზ ბგერებს“, „მესმოდა ძარღვე-ბის ფეთქვა“, „ყურში ჩამესმის დედამიწის ღერძის ტრი-ალი“, „ხმავე ზეციურო, ისევ ჩემთან ამოზვიადდი“.

არც პოეტური ბგერწერაა პოეტისათვის უცხო: „მო-გონებები აგოგმანდება, დარდით გავფითრდი ისე, ვით ფითრი“.

მრავლად გვხვდება მშვენიერებასთან წილნაყარი ამაღლებული სახეები: „ჩემო ნაზო და ზეყანა“, „არ დამეკარგო გულის სურნელო“, „ფიქრს დავიტოვებ ლამაზსა და სურნელებიანს“, „ვარდისფერობენ ფიქრთა ბადენი“, „მე სიყვარულში თინათინიც ვერ შემედრება“, „ვარდისფურცელივით გულის გადაშლა“, „მთვარემ გამიშუქა გულის უბნები“, „სულის სამზეოს შევეხიზნები“, „მზემ გამიშუქა სინორჩე სულის“, „სულზე ვარდად მოგიფენდი ცის ულურჯეს კიდე“, „იმედები ვარდისფერად შეფერადდა“, „მოგონებები აგოგმანდება“, „ლალისფერად აფუხავერდე ხელოვანს სიტყვა“, „ლექსის ყანნით იმედები შევსვი“, „იმედებით ცას მოვჭედავ, ვცდილობ, სულში ჩაგისახლო ყვავილი“, „ერთგულების ყვავილებს გირგავ“, „ხუთი მზის სხივი ჩამოგვკრიფე ცათა ჭალიდან“, „ღრუბლის კიბეს ავყევ მალლა, მიღმიეთსაც მივწვდი ფიქრით“, „ჩემი ერთგულება სპეტაკი თოვლია“, „ია-იები სისხლს იდენენ თოთო ვენიდან“, „კალამს ცისარტყელეების ფერში ვავლებ“...

პოეტის ლექსები 8-10-12 მარცვლიანებია მიმართავს ჯვარედინ რითმებს, რომელთა უმეტესობა კონსონანსურია: დარია – სიმნუხარეა, მატყვია – მარტოა, ნიყვებად – მიმყვება, ნეშო-დაიხვნეშებს, ლექსია – ასხია, აუნყვია – გადამავინყდე, კაპრიზი – პირიმზე, გიპყრობ – გამოყო, მტორავ – მიმატოვა, მოგეფერები – ნაირფერები, ფანჯრები – მანჯღრევენ, ნიავი – სიავე, მოგატოლებ – ვიტოვებ, გულმონყალეა – დალია, აუნყო – გადამავინყდე, დაჯეგა – აჯობა, რაიყო – გამიყო, ქარო – ვხარობ, სული – ხნული, ფანდური – ფაიფური.

ცალკე ყურადღების ღირსია მისი აკროსტიხები. ამ ურთულესი პოეტური ხერხის გათავისებით შექმნილია პოემები.

სინესთეზიის ნიმუშია ლექსი, „მანანა კვატაიას ხმა“, აქ ხმა ბრილიანტს და ნატვრის თვალს ჰგავს, ყურძნის ნვენის მირონის სიტკობო აქვს, ორქიდეას, ტიტების სახეებს წამოშლის, ანუ მასში გაერთიანებულია ხმა, ფერი, სუნი.

ნეოლოგიზმებია: ავხელა, ავპირი, ავქარი, ქარბუქობ, ვიხანჯლავდით, ავუხავერდე, აშარდა, აკვირტება, აავება, მივებაფიფო, ასურნელება, იზაფხულებს, კიდეგანი (განაპირებული), თავქალი, ამიკვირტოს, გადაიბატა, იფაფუკოს, ფრთაფაფუკა, მანანობენ, თივთიკობენ, დარდნამოსხმული, გავიფრთამალე, ამოფოფინდეს, აგიცეკვოს, ესხივფერება, აგვინკეპლეს, გადამენვერა, მოვანიავებ.

ორიგინალური სიტყვათშეთანხმების მაგალითები იმდენია, გიჭირს გამორჩევა, მრავალთაგან რამდენიმეს დავიმონმებთ:

„მადლის ხალიჩა, ლალისფერი იმედები, ავდრების ნკეპლა, სულის ცელი, გრძნობის გემი, გულის თონე, სულის ჭა, გულის ვულკანი, დარდის ფუთები, დარდის თბომავალი. იმედების რწმენის ფუთები, დარდის ნიავი, ავპირი ქარი, ფიქრების აბლაბუდები, ფიქრის ედემი, ცრემლის ნისლები, ცრემლის ხავსი, გულის სკივრი, გულის ბუხარი, იმედის მტევანი, სულის ყანმი, სულის მაყარი, დარდის მძივები, დარდის რაში, დარდის ხურო, ფიქრის უბე, სევდის ყანა, გრძნობის მათარა, ტრფობის მძივი, გულის ღილი, გრძნობის რტოები, ერთგულების ყვავილები, სევდის ბოქლომი, დარდის მარნუხები, იდუ-

მალეების ყანწი, მსუნაგი ფიალა, იმედის მაჯა, ფიქრის გუგული, იმედის ტარო, ცის მთა, იის ვენა, ბაბუანვერასავით ნაზი სული, ლელვის ჩირივით ტკბილი მოგონება, სითბოს ნაბადი, დარდის ხურო, იმედის გედი, სულის ზარი, მადლის ქუდი, სულის ჩარჩო, სიტყვის ღვარცოფი, ყოფნის ხალიჩა, ლექსის სანთელი, ერთგულების ხიდი, სინმინდის კარი, იმედის ფესვი, სიტყვის სერიალი, სხივის მკვლავები, ფიქრის პერანგი, სევდის ნიავი, დარდის ხიდი, ლექსის ყანწი, დარდის ხმელეთი, სიკეთის გორა, სისხლის აჯაფსანდალი“.

ჩემი შთაბეჭდილება მხოლოდ და მხოლოდ ნაუცბათეგია, მცირედი ნაწილია იმ დიდი მთელისა, რაც არის პოეტი ქალის შემოქმედებაში.

გულნაზ ხარაიშვილის სულის ყვავილი ზრდის სტადიაშია, ზეცას, მიწას, მიღმიეთს თამამად უსწორებს თვალს, დროის ქარბორბალას, ეპოქის უამინდობას, აპოკალიფსური მხეცების ნაშიერებს მთელი ძალისხმევით ებრძვის, ღრუბლის კიბეს მიჰყვება მალა, უხილავფარულის ხილვა-შეცნობას ესწრაფვის, საზღვრების იქით მოილტვის და საბოლოო გამარჯვების მოლოდინით ცხოვრობს, რადგან უზენაესის ძალით გაბრწყინებული, ნათელშემოსილი, მადლშემოსილი და სხივშემოსილია.

სარჩევი

რედაქტორისგან	3
„მიაყურადეთ, გაიგონეთ სულის გალობა“	5
„სული ვარ უკვე ცაში აჭრილი“	13
„მიაყურადეთ, გაიგონეთ სულის გალობა“	18
სახისმეტყველების ზოგიერთი საკითხი.....	23
ზღვას შევებმები, უნდა გავცურო.....	27
აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშეირები.....	29
„ლოყას ცრემლით ჯვარი დამეხატა“	32
შარაგზას ვეძებ ეკლიან ტყეში.....	38
„კვლავ გავუყევი თოვლიან გზას და თანაც უკვლევს“	41
მოყვრად გექციოს სამშობლოს მტერი	45
რაა სიცოცხლე?.....	53
„მიღმიერსაც მივწვდი ფიქრით“	64
პოეტის „სულის ძიძები“	78
შემოქმედებითი თავისებურების ზოგიერთი ასპექტი	91

დამკაბადონებელი
ნანა დუმბაძე

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ზოლიტაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 17 22 30; 5(99) 33 52 02
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com